

**ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

**СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
циклу професійної підготовки (обов'язкова навчальна дисципліна)**

Вступ до спеціальності з основами професійної деонтології

Для підготовки фахівців
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності: 053 Психологія (1 курс)
за освітньо-професійної програмою:
Психологія

Житомир – 2019-2020

Силабус до вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності з основами професійної деонтології» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія складений для реалізації освітньо-професійної програми «Психологія».

РОЗРОБНИКИ:

кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної та практичної психології **Загурська І.С.**

кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної та практичної психології **Савиченко О.М.**

Силабус затверджений на засіданні кафедри соціальної та практичної психології

“18” червня 2019 року, протокол №12.

Схвалено методичною комісією соціально-психологічного факультету

“21” червня 2019 року, протокол №8.

Загальна інформація до курсу

Назва курсу	Вступ до спеціальності з основами професійної деонтології
Викладач (-і)	Загурська Інна Станіславівна
Профайл викладача (-ів)	http://spf.zu.edu.ua/psihol_vkl_social.html
E-mail:	izagurska55@gmail.com
Посилання на курс в CMS	Електронна бібліотека ЖДУ імені Івана Франка http://eprints.zu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: Загурська І.С. щоп'ятниці 15.00-17.00 (ауд.702)

Анотація до курсу

Програму дисципліни «Вступ до спеціальності з основами професійної деонтології» складено відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою бакалавра з галузі знань 05 соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія. Навчальна дисципліна відповідає загальним, фаховим компетентностям та програмним результатам навчання, визначених освітньо-професійною програмою та державним стандартом освіти. Підготовка до професії психолога передбачає розвиток відповідних професійних і особистісних якостей.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з особливостями виконання професійно-орієнтованих завдань з психології, що забезпечує системність і логічність теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти до психологічної професії. Важливим етапом професійної підготовки є оволодіння навичками самостійної роботи з бібліотечними каталогами, бібліографічними довідниками, навчальною літературою та іншими джерелами знань по підготовці до виконання основних видів студентських робіт.

Вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності з основами професійної деонтології» логічно пов'язано із вивченням навчальних дисциплін «Загальна психологія».

Мета та завдання курсу, програмні результати навчання

Основною **метою** викладання дисципліни «Вступ до спеціальності з основами професійної деонтології» є підготовка студентів до здобуття професії психолога в університеті.

Завдання:

1. Ознайомлення з організацією навчально-виховного процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка.
2. Ознайомлення з основними видами діяльності психолога та документами, які її регулюють.
3. Оволодіння навичками самостійної роботи з бібліотечними каталогами,

бібліографічними довідниками, навчальною літературою та іншими джерелами знань по підготовці до виконання основних видів студентських робіт.

4. Ознайомлення з особливостями роботи та деонтологічними засадами діяльності психолога в різних галузях.
5. Ознайомлення з особливостями виконання професійно-орієнтованих завдань з психології.
6. Аналіз професійних та особистісних якостей психолога.
7. Вивчення особливостей мислення психологів, розгляд основних методів розвитку творчих здібностей у структурі особистості майбутніх психологів.

Структура навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності з основами професійної деонтології»:

Змістовий модуль 1. Характеристика спеціальності. Система психологічної служби.

Змістовий модуль 2. Особливості підготовки спеціалістів з вищою освітою.

Змістовий модуль 3. Адаптація студентів у новому соціальному середовищі. Розвиток конструктивної міжособистісної взаємодії.

Змістовий модуль 4. Адаптація студентів до вимог майбутньої професії. Розвиток професійно важливих якостей та вмінь.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач (відповідно до ОП)

Загальні компетентності (ЗК)

- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПРН відповідно до ОП)

- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань, ілюструвати прикладами;
- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань;
- відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку;
- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога;
- здійснювати підсумкову рефлексію виконання професійних завдань.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, 4 кредити ЄКТС.

Формат курсу

Обсяг курсу: 120 годин (4 кредити ECTS), з них 20 годин лекцій, 40 годин практичних, 60 години самостійної роботи. Курс вивчається у I семестрі.

Цикл професійної підготовки (обов'язкові навчальні дисципліни).

Формат курсу: змістові модулі, які логічно об'єднані в тематичні блоки, що включають лекції, практичні заняття, лабораторні заняття, контрольну роботу, консультації, спрямовані на формування програмних результатів навчання. Практичні заняття включають елементи опитування, групової роботи, індивідуальних завдань, бесіди та групового обговорення, виконання практичних та професійно-орієнтованого завдання (реферат).

Форми контролю: усне опитування, модульний контроль, перевірка рівня засвоєння теми, винесеної на самостійне опрацювання, індивідуальні та групові завдання, екзамен (I семестр).

Передумови вивчення курсу:

Курс «Вступ до спеціальності з основами професійної деонтології» вивчається протягом I семестру паралельно із психологічною дисципліною «Загальна психологія».

Технічне та матеріальне забезпечення курсу:

Наявність мультимедійного обладнання, опорні конспекти лекцій (презентації); ілюстративні (відео) матеріали.

Політики курсу:

Відповідальність викладача та студентів:

- З метою досягнення мети курсу викладачі та студенти мають нести спільну відповідальність: неупереджене ставлення до позиції іншого, повага один до одного, диференційованість в оцінюванні знань та компетентностей здобувачів та формуванні висновків щодо успішності (приклади можливих бонусів при вивченні дисципліни: активна робота на занятті, виконання індивідуальних домашніх завдань тощо).
- Мобільні телефони та інші прилади мають бути переведені у беззвучний режим. Ноутбуки та планшети можуть використовуватись тільки для ведення конспектів, нотаток, роботи над практичним завданням або презентацією.
- Під час занять заборонене вживання їжі та напоїв, що містять алкоголь або інші психоактивні речовини.
- Студенти мають право вести записи на лекційних та практичних заняттях. Ведення аудіо- та відеозапису може здійснюватися лише за згодою викладача та інших студентів.
- Відсутність студента (з поважної та неповажної причини) на лекційному або практичному занятті має бути відпрацьована під час індивідуальних занять з викладачем у формі співбесіди. Для відпрацювання студент має підготувати конспект питань, що розглядалися на занятті, яке студент пропустив.
- Допомогу або додаткові роз'яснення з питань, які були недостатньо засвоєні студентом під час самостійної підготовки, можна отримати під час індивідуальних консультацій за графіком консультацій викладачів.
- Студенти зобов'язані приходити вчасно на навчальні заняття. У разі запізнення здобувача на заняття викладач має право зробити студенту зауваження.

Навчальні:

- Вивчення кожного змістового модуля включає отримання оцінок за практичні завдання, професійно-орієнтовані завдання та теми, що виносилися на самостійне опрацювання.
- Для підвищення навчальної мотивації та відповідно до Положення про організацію начального процесу у ЖДУ у випадку студент може отримати екзаменаційну оцінку автоматично в разі, якщо на позитивну оцінку зараховано всі змістові модулі (не менше 60 балів).

- Виконання практичних завдань до практичних занять є обов'язковим для допуску до підсумкової модульної контрольної роботи (АМКР). Вони мають бути зараховані до написання АМКР.
- До написання АМКР здобувач має відпрацювати всі пропуски під час індивідуальних занять (лекції) або консультацій протягом семестру (практичні) за графіком консультацій викладачів, що ведуть лекційні або практичні заняття.
- Аудиторна підсумкова модульна контрольна робота проводиться на останньому аудиторному навчальному занятті модуля.
- Розрахунок балів до заліку: середнє арифметичне між поточними оцінками за модулі та оцінкою за АМКР.
- Забороняється списування та плагіат практичних завдань, тестових чи контрольних завдань, передбачених курсом. Представлення роботи, що містить плагіат, оцінюється незадовільно і вимагає повторного виконання завдання. У разі невідпрацювання завдання, студент не допускається до екзамену.

Система оцінювання та вимоги

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання.</p> <p>Методи поточного контролю: оцінювання усних відповідей, практичних та професійно-орієнтованих завдань під час практичних занять, оцінювання виконання теми для самостійного опрацювання.</p> <p>Методи модульного (проміжного) контролю: виконання АМКР, що складається з тестових, теоретичних питань та професійно-орієнтованого завдання.</p> <p>Нарахування балів здійснюється за 100-бальною системою відповідно до системи ЄКТС згідно Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою від 29.03.2019 р.</p> <p>Оцінка за кожен модуль розраховується як середнє арифметичне між оцінкою за АМКР та середнім балом за заняття модуля</p> $COH3 = \frac{OH3_1 + OH3_2 + \dots + OH3_n}{n}$ $MO = \frac{COH3 + ПМКР}{2}$ <p>де COH3 - середнє арифметичне значення оцінки за навчальні заняття модуля</p> <p>OH3_n – оцінка за n-те навчальне заняття</p> <p>n - кількість навчальних занять у модулі</p> <p>МО – модульна оцінка</p> <p>ПМКР – оцінка за підсумкову аудиторну модульну контрольну роботу</p>
---	--

	<p>Контрольним заходом, який проводиться під час екзаменаційної сесії є Семестровий екзамен (СЕ). СЕ проводиться у формі тестового контролю й практичної демонстрації здобутих фахових компетентностей. Здобувачі вищої освіти допускаються до екзамену за умови отримання підсумкової оцінки з модуля не менше, ніж 60 балів.</p> <p style="text-align: center;">Шкала оцінювання: національна та ЄКТС</p> <table><tr><th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th><th rowspan="2">Оцінка ECTS</th><th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th></tr><tr><th>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th><th>для заліку</th></tr><tr><td>90 – 100</td><td>A</td><td>відмінно</td><td rowspan="5">зараховано</td></tr><tr><td>82-89</td><td>B</td><td rowspan="2">добре</td></tr><tr><td>74-81</td><td>C</td></tr><tr><td>64-73</td><td>D</td><td rowspan="2">задовільно</td></tr><tr><td>60-63</td><td>E</td></tr><tr><td>35-59</td><td>FX</td><td>незадовільно з можливістю повторного складання</td><td>не зараховано з можливістю повторного складання</td></tr><tr><td>0-34</td><td>F</td><td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td><td>не зараховано з обов'язковим вивченням дисципліни</td></tr></table>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	90 – 100	A	відмінно	зараховано	82-89	B	добре	74-81	C	64-73	D	задовільно	60-63	E	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS			Оцінка за національною шкалою																									
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку																										
90 – 100	A	відмінно	зараховано																										
82-89	B	добре																											
74-81	C																												
64-73	D	задовільно																											
60-63	E																												
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																										
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим вивченням дисципліни																										
Вимоги до модульного тестування (письмовий контроль)	<p>1. До АМКР допускаються студенти, які отримали поточні оцінки з усіх передбачуваних силабусом видів завдань (мінімум 1 за кожне практичне заняття). До завершення модуля студент може перескласти окремі теми модуля з метою отримання вищих оцінок під час консультацій протягом семестру (відповідно до графіка викладача).</p> <p>2. Проходження письмового модульного (проміжного) тестового контролю є обов'язковим.</p> <p>3. Написання підсумкової модульної роботи здійснюється у присутності викладача на останньому занятті модуля та триває 45 хвилин.</p> <p>4. Тестовий контроль здійснюється у письмовому вигляді.</p> <p>5. Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою*.</p>																												
Вимоги до професійно-орієнтованого завдання	<p>1. Виконання професійно-орієнтованого завдання (написання реферату) є обов'язковим.</p> <p>2. Зміст завдань та обов'язкова програма виконання представлена в <i>додатку 1</i>.</p> <p>3. Вимоги до опису професійно-орієнтованого завдання представлені в джерелі:</p> <p><i>Музика О.Л. Професійно-орієнтовані завдання у системі підготовки студентів-психологів // Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. (Рекомендовано МОН України як</i></p>																												

	<p><i>навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1.4/17-Г-3165 від 28.09.2010 року) – 3-тє вид., перероб. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2010. – 566 с.</i></p> <p>4. Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Відповідно до Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою від 29.03.2019 р. студент допускається до семестрового контролю з дисципліни «Вступ до спеціальності з основами професійної деонтології», якщо він успішно склав модульні контрольні роботи (за результатами підрахунку середнього арифметичного набрав не менше ніж 60 балів – «прохідний мінімум»).</p>
Умови та вимоги ліквідації академічної заборгованості	<p>1. Якщо студент за результатами оцінювання навчальних досягнень із навчальної дисципліни отримав підсумкову оцінку за модулі, що не перевищує 59, він має право відпрацювати модуль до початку заліково-екзаменаційної сесії. В іншому випадку студент не допускається до сесії.</p> <p>2. При наявності результатів нижче «прохідного мінімуму» на день складання іспиту, студенту виставляється «не допущений».</p> <p>3. У разі отримання студентом недопуску до екзамену або «незадовільного» складання (відсутність студента під час екзамену з неповажної причини прирівнюється до «незадовільного» складання), студент має можливість повторно скласти екзамен не більше двох разів.</p> <p>4. Повторне перескладання підсумкового семестрового екзамену здійснюється не більше 2-х разів: перший – викладачу, другий – комісії у складі 3-х осіб, яка створена деканом факультету. Повторне перескладання здійснюється до початку наступного семестру (за графіком, встановленим деканатом).</p> <p>5. Якщо здобувач освіти тричі отримав оцінку, що має 59 балів і нижче, він підлягає відрахуванню з Університету за академічну неуспішність відповідно до пункту 6. «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти».</p>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АМКР ТА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Тестове	1 бал	Правильна відповідь на тестове завдання.
	0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання.
Максимальна кількість балів	20 балів	
Теоретичне	0-9 балів	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
	10-16 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	17-23 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
	24-30 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
Максимальна кількість балів	30 балів	
Професійно-орієнтоване	50-46 балів	<ul style="list-style-type: none"> • відповідь повна і структурована • виконання практичного завдання теоретично обґрунтоване • відповідь містить власні приклади студента • відповідь має вступну, основну частину та висновки • список літератури правильно оформлений • вказано практичне значення та проаналізовано
	45-38 бали	<ul style="list-style-type: none"> • відповідь повна і структурована • виконання практичного завдання теоретично обґрунтоване • відповідь містить власні приклади студента • відповідь має вступну, основну частину та висновки • список літератури правильно оформлений
	30-37 балів	<ul style="list-style-type: none"> • відповідь має певні неточності, але в цілому представлена інформація достатньо вичерпна • практичне завдання виконане без теоретичного обґрунтування • власні приклади студента відсутні або недостатньо обґрунтовані
Максимальна кількість балів	50 балів	
Всього	100 балів	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ З ОСНОВАМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕОНТОЛОГІЇ»

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТУ

96-100 балів	<ul style="list-style-type: none"> Вчасно узгоджено тему реферату. На першу консультацію представлено повний список бібліографії, де розкривається обрана тема реферату. Структура реферату відповідає обраній темі. Вступна частина включає актуальність, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, які повністю відповідають темі реферату. Теоретичний матеріал логічно розбитий на розділи та параграфи. Текст реферату систематизований, включає повний та ретельний огляд літератури з проблеми. Кожний розділ закінчується логічним узагальненням. Дотримано усіх вимог щодо наукових посилань. Висновки розкривають зміст поставленої мети та завдань. Список використаних джерел оформлено відповідно до вимог бібліографії. Реферат написаний стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів. Реферат написаний відповідно до всіх вимог, зазначених у рекомендаціях до звіту №1. Реферат здано на відповідному практичному занятті.
90-95 балів	<ul style="list-style-type: none"> Вчасно узгоджено тему реферату (лабораторні заняття №1-2). На першу консультацію представлено повний список бібліографії, де розкривається обрана тема реферату. Структура реферату відповідає обраній темі. Вступна частина включає актуальність, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, які повністю відповідають темі реферату. Теоретичний матеріал логічно розбитий на розділи та параграфи. Текст реферату систематизований. Дотримано усіх вимог щодо наукових посилань. Висновки розкривають зміст поставленої мети та завдань. Список використаних джерел оформлено відповідно до вимог бібліографії. Реферат написаний стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів. Реферат написаний відповідно до всіх вимог, зазначених у рекомендаціях до звіту №1. Реферат здано на відповідному практичному занятті.
85-89 балів	<ul style="list-style-type: none"> Вчасно узгоджено тему реферату (лабораторні заняття №1-2). На першу консультацію представлено неповний список бібліографії, де розкривається обрана тема реферату. Структура реферату відповідає обраній темі. Вступна частина включає актуальність, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, які повністю відповідають темі реферату. Теоретичний матеріал логічно розбитий на розділи та параграфи. Дотримано усіх вимог щодо наукових посилань. Висновки розкривають зміст поставленої мети та завдань. Список використаних джерел оформлено відповідно до вимог бібліографії. Реферат написаний стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів. Реферат написаний відповідно до всіх вимог, зазначених у рекомендаціях до звіту №1.

	<ul style="list-style-type: none"> • Реферат здано на відповідному практичному занятті.
74-84 бали	<ul style="list-style-type: none"> • Вчасно узгоджено тему реферату (лабораторні заняття №1-2). • На першу консультацію представлено неповний список бібліографії, де розкривається обрана тема реферату. • Структура реферату відповідає обраній темі. • Вступна частина включає актуальність, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження. При формулюванні об'єкта та предмета є неточності. • Теоретичний матеріал логічно розбитий на розділи та параграфи. • Дотримано усіх вимог щодо наукових посилань. • Висновки не повністю розкривають зміст поставленої мети та завдань. • Список використаних джерел оформлено відповідно до вимог бібліографії. • Реферат написаний стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів. • Реферат написаний відповідно до всіх вимог, зазначених у рекомендаціях до звіту №1. • Реферат здано на відповідному практичному занятті.
71-73 бали	<ul style="list-style-type: none"> • Вчасно узгоджено тему реферату (лабораторні заняття №1-2). • На першу консультацію представлено неповний список бібліографії, де розкривається обрана тема реферату. • Структура реферату не повністю відповідає обраній темі. • Вступна частина включає актуальність, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження. При формулюванні об'єкта та предмета є неточності. • Теоретичний матеріал логічно розбитий на розділи та параграфи. • Дотримано усіх вимог щодо наукових посилань. • Висновки частково розкривають зміст поставленої мети та завдань. • Список використаних джерел оформлено відповідно до вимог бібліографії. • Реферат написаний стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів. • Реферат написаний відповідно до всіх вимог, зазначених у рекомендаціях до звіту №1. • Реферат здано на відповідному практичному занятті.
60-70 балів	<ul style="list-style-type: none"> • Вчасно узгоджено тему реферату (лабораторні заняття №1-2). • На першу консультацію представлено неповний список бібліографії, де розкривається обрана тема реферату. • Структура реферату не повністю відповідає обраній темі. • Вступна частина включає актуальність, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження. При формулюванні мети, завдань, об'єкта та предмета є неточності. • Теоретичний матеріал логічно розбитий на розділи та параграфи. • Частково дотримано усіх вимог щодо наукових посилань. • Висновки частково розкривають зміст поставленої мети та завдань. • При оформленні списку використаних джерел є помилки. • У тексті реферату є стилістичні та граматичні помилки. • Реферат написаний відповідно до всіх вимог, зазначених у рекомендаціях до звіту №1. • Реферат здано на відповідному практичному занятті.
0-59 балів	<ul style="list-style-type: none"> • Невчасно узгоджено тему реферату. • При оформленні звіту не дотримано основних вимог. • Звіт здано невчасно.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- виконання практичних завдань до лабораторних занять;
- конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів;
- виконання професійно-орієнтованих завдань;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до заліку.

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки

- Визначте питання для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані практичного заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними та електронними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.
- Прочитайте ці розділи.
- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.
- Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.
- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.
- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Запис визначень основних понять передбачає знайомство студентів з основними поняттями теми семінарського заняття.

Алгоритм підготовки

- Ознайомтеся з поняттями, які пропонуються для опрацювання.
- Перегляньте теоретичний матеріал, визначте поняття, які необхідно опрацювати додатково.
- Візьміть у бібліотеці університету (у читальному залі) джерела, зазначені у списку основної літератури. При складанні власного словника з курсу Ви можете користуватися словниками психологічних термінів різних авторів, а також тлумачними словниками, словниками іншомовних слів тощо.
- Знайдіть у літературі визначення понять. Порівняйте визначення понять у різних джерелах. Оберіть те, яке, на вашу думку, найкраще підходить для розуміння і запам'ятання.
- Запишіть поняття у словник. Не використовуйте незрозумілих скорочень.
- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьовані поняття. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки

- Прочитайте запропоноване першоджерело.
- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).
- Складіть план (простий або складний).
- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.
- Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

Алгоритм підготовки

- Ознайомтеся з вимогами до реферату.
- Підберіть літературу, у якій розкривається тема реферату. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними та електронними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Складіть план реферату.
- Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел.
- Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату.
- Дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми.
- Оформіть реферат відповідно до вимог.
- На основі реферату підготуйте усну доповідь на практичне заняття.

Підготовка до підсумкової аудиторної модульної контрольної роботи (АМКР) та екзамену має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з переліком питань та завдань до АКР або екзамену.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в робочій програмі або інструктивно-методичних матеріалах).
- Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте рівень знань з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять та виконання завдань до лабораторних занять.
- Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Примітка: якщо ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у графіку проведення консультацій (кафедра соціальної та практичної психології).

АЛГОРИТМ НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

1. Ознайомтеся з вимогами до звіту (написання реферату).
2. Оберіть тему звіту, на основі якої сформулюйте тему реферату.
3. Підберіть літературу, у якій розкривається тема звіту. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними та електронними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним). Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел.
4. Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану звіту.
5. Узгодьте тему реферату з викладачем.
6. Складіть структуру реферату.
7. Визначте обов'язкові компоненти вступної частини: актуальність, мету, завдання.
8. Підготуйте текст основних розділів реферату (обов'язково опрацюйте літературу, вказану в рекомендаціях до написання реферату, не забудьте про правила наукових посилань).
9. Напишіть висновки.
10. Оформіть літературу відповідно до вимог бібліографії.
11. Порівняйте, чи відповідає зміст Вашого реферату тим вимогам, які зазначені у плані лабораторного заняття. За необхідності додатково проконсультуйтеся з викладачем.
12. Якщо Ваш реферат відповідає всім вимогам - скріпіть сторінки звіту степлером у верхньому лівому куту.
13. Здайте реферат викладачу у визначений час.

Пам'ятайте: якщо Ви не змогли самостійно знайти відповіді на питання, поставте їх викладачеві на практичному заняття або на консультації. Ставити питання на АМКР або екзамені вже запізно.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ (РЕФЕРАТУ)

1. Звіти виконується на аркушах формату А4 і та скріплюється степлером у верхньому лівому кутку.
2. Титульна сторінка реферату студента оформляється за зразком:

<p>ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА</p> <p>СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ</p> <p>КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ</p> <p>Внесок Г.С.Костюка у психологію навчання</p> <p>Реферат</p> <p>зі вступу до спеціальності</p> <p>студента 15 групи</p> <p>соціально-психологічного факультету</p> <p>Килимника Івана Васильовича</p> <p>Викладач:</p> <p>доцент І.С. Загурська</p> <p>2019-2020 н.р.</p>
---

3. Реферат студента повинен мати таку структуру:
  - ψ зміст;
  - ψ вступ;
  - ψ теоретичний аналіз проблеми;
  - ψ підсумок;
  - ψ список використаних джерел.
4. Реферат здається в день проведення відповідного тематичного практичного заняття (для студентів денної форми навчання).

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	У тому числі						У тому числі					
	Всього	Лекції	Практичні	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Всього	Лекції	Практичні	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ: ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА												
Змістовий модуль 1. ХАРАКТЕРИСТИКА СПЕЦІАЛЬНОСТІ												
Тема 1. <i>Становлення психології як самостійної науки.</i>	7	4	2			1	9	2				7
Тема 2. <i>Професія психолога.</i>	7	4	2			1	7					7
Тема 3. <i>Психологія як навчальна дисципліна</i>	13	4	8			1	11,5		2			9,5
Тема 4. <i>Психологія як навчальна дисципліна. Написання реферату</i>	2		2									
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)*	1				1		2,5				2,5	
Разом за змістовим модулем 1	30	12	14		1	3	30	2	2		2,5	23,5
Змістовий модуль 2. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ: ПСИХОЛОГІЯ ЯК ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ												
Тема 5. <i>Психологія як професійна діяльність</i>	5		2			3	7	2				5
Тема 6. <i>Види професійної діяльності психолога.</i>	10	4	4			2	5					5
Тема 7. <i>Професійне зростання психолога.</i>	7	4				3	9	2	2			5
Тема 8. <i>Розвиток професійних і особистісних якостей у процесі навчальної діяльності майбутніх психологів</i>	4		2			2	5					5
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)*	4				4		4				4	
Разом за змістовим модулем 2	30	8	8		4	10	30	4	2		4	20
Змістовий модуль 3. АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ У НОВОМУ СОЦІАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ												
Тема 9. <i>Ідентифікація з групою як важливий етап соціальної адаптації</i>	15		6			9	22		2			20
Тема 10. <i>Співробітництво як</i>	15		6			9	8		2			6

<i>основа адаптації</i>												
Разом за змістовим модулем 3	30		12			18	30		4			26
Змістовий модуль 4. АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ДО ВИМОГ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ												
Тема 11. <i>Саморегуляція та майбутня професія</i>	14		4			10	12		2			10
Тема 12. <i>Вміння планування часу як важливий адаптаційний ресурс</i>	16		2			14	18				7,5	10,5
Разом за змістовим модулем 4	30		6			24	30		2		7,5	20,5
Усього годин	120	20	40		10	50	120	6	10		10	94

Змістовий модуль I **ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ: ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.**

Кількість оцінюваних занять у I модулі: 7 практичних занять

Для зарахування I модуля студенти мають одержати не менше **5 оцінок** (це мінімальна кількість обов'язкових оцінок).

Обов'язкові види робіт:

- опрацювання питань з плану практичного заняття;
- опрацювання основних понять;
- опрацювання першоджерел;
- засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання.

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 1. СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ЯК САМОСТІЙНОЇ НАУКИ

Мета: ознайомити студентів із історичними аспектами становлення психології як самостійної прикладної науки; структурою університету та особливостями навчання на СПФ.

Професійна спрямованість: розвивати уміння навчатися.

План:

1. Становлення психології як самостійної прикладної науки.
2. Психологія в системі наук.
3. Альма-матер – Житомирський державний університет імені Івана Франка. Історія вивчення психології в університеті.
4. Особливості навчання та виховної роботи на соціально-психологічному факультеті ЖДУ імені Івана Франка.

Основні поняття	<i>психологія, навчання, вміння навчатися, принципи психології, методи психології</i>
----------------------------	---

Література

Основна література

1. В помощь студенту-первокурснику / под ред. Б.Г. Иоганзена и Ф.Ф. Шамахова. – Томск, Изд. ТГУ, 1965. – С. 5-8.
2. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
3. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. – М.: Смысл, 2000. – 288 с.
4. Основы практической психологии / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. К.: Либідь, 1999. – С.18-31, 49-56.
5. Петухов В.В., Столин В.В. Предмет и задачи психологической науки и практики / в кн.: Петухов В.В., Столин В.В. Психология. Метод. указ. – М.: Изд-во МГУ, 1989. – С. 5-11, 18-21.
6. Щербакова К.Й. Вступ до спеціальності: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1990. –С. 13-24, 19-40.

Додаткова література

1. Квинн В. Прикладная психология. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 560 с.
2. Немов Р.С. Психология. Том 1. – М.: Владос, 1998. – 688 с.
3. Психология. Словарь /Под ред. А.В. Петровского., М.Г. Ярошевского – М.: Политиздат, 1990. – 496 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.zu.edu.ua/>
2. <http://www.zu.edu.ua/spf/socpsih.html>

Тема 2. ПРОФЕСІЯ ПСИХОЛОГА

Мета: ознайомити студентів із структурою університету та основними вимогами до професії психолога.

Професійна спрямованість: розвинути уміння застосовувати на практиці основні положення етичного кодексу психолога.

План:

1. Підготовка спеціалістів з вищою освітою. Проблеми підготовки професійних психологів.
2. Характеристика професії психолога.
3. Професійна етика: категоризація поняття та підходи до розуміння.
4. Основні етичні принципи та етичні проблеми в роботі психолога.

Основні поняття	<i>вища освіта, професія, психолог, етичний кодекс, етичні принципи, етичні проблеми</i>
------------------------	--

Література

Основна література

1. В допомогу студенту-первокурснику / под ред. Б.Г. Иоганзена и Ф.Ф. Шамахова. – Томск, Изд. ТГУ, 1965. – С. 5-8.
2. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
3. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. – М.: Смысл, 2000. – 288 с.
4. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. К.: Либідь, 1999. – С.18-31, 49-56.
5. Петухов В.В., Столин В.В. Предмет и задачи психологической науки и практики / в кн.: Петухов В.В., Столин В.В. Психология. Метод. указ. – М.: Изд-во МГУ, 1989. – С. 5-11, 18-21.
6. Щербакова К.Й. Вступ до спеціальності: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1990. –С. 13-24, 19-40.

Додаткова література

1. Квинн В. Прикладная психология. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 560 с.
2. Немов Р.С. Психология. Том 1. – М.: Владос, 1998. – 688 с.
3. Психология. Словарь /Под ред. А.В. Петровского., М.Г. Ярошевского – М.: Политиздат, 1990. – 496 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.zu.edu.ua/>
2. <http://www.zu.edu.ua/spf/socpsih.html>

Тема 3. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Мета: ознайомити студентів із видами навчальної діяльності та основами науково-дослідної роботи.

Професійна спрямованість: розвинути уміння працювати з навчальною та науковою літературою.

План:

1. Види навчальної діяльності студентів.
2. Організація роботи студентів у навчальний час. Робота студентів на лекціях, практичних та семінарських заняттях.
3. Підготовка студентів до занять. Підготовка до заліків та екзаменів у міжсесійний період.
4. Робота з навчальною та науковою літературою: підбір літератури, проблема розуміння тексту.
5. Основи науково-дослідницької роботи студентів-психологів. Структура психологічного дослідження.

Основні поняття	<i>лекція, практичне заняття, лабораторне заняття, об'єкт дослідження, предмет дослідження, гіпотеза, бібліографія, метод, надійність</i>
------------------------	---

Література

Основна література

1. Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2008. – №3. – С.9-13.
2. В допомогу студенту-первокурснику / под ред. Б.Г. Иоганзена и Ф.Ф. Шамахова. – Томск, Изд. ТГУ, 1965. – С.5-35.
3. Введение в специальность: Учеб. пособие для студентов пед ин-тов / Л.И. Рувинский, В.А. Кан-Калик, Д.М. Гришин и др. – М.: Просвещение, 1988. – С. 24-36.
4. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
5. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. – М.: Смысл, 2000. – С. 223-225.
6. Музика О.Л. Курсові роботи з психології: методичні рекомендації. – 2-е вид., вип. та доп. – Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 104 с.
7. Щербакова К.Й. Вступ до спеціальності: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1990. – С. 40-47, 53-62, 75-79.

Додаткова література

1. Антонов А.В. Сприймання та розуміння тексту. – К.: “Знання”. УРСР, 1977. – 48 с.
2. Квинн В. Прикладная психология. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 560 с.
3. Психологический словарь /Под ред. В.В. Давыдова, А.В. Запорожца и др. – М.: Педагогика, 1983. – 448 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.zu.edu.ua/>
2. <http://www.zu.edu.ua/spf/socpsih.html>

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

ТЕМА: ПСИХОЛОГІЯ ЯК САМОСТІЙНА НАУКА

Мета: ознайомити студентів із історичними аспектами становлення психології як самостійної прикладної науки; структурою університету та особливостями навчання на СПФ.

Професійна спрямованість: розвивати уміння навчатися.

План:

1. Становлення психології як самостійної прикладної науки.
2. Психологія в системі наук.
3. Здобуття професії психолога в Житомирському державному університеті імені Івана Франка:
  - структура університету
  - навчальна та студентська наукова робота в університеті
  - історія вивчення психології в університеті
  - студентське життя в ЖДУ
4. Особливості навчання та виховної роботи на соціально-психологічному факультеті ЖДУ імені Івана Франка.

Основні поняття	<i>психологія, навчання, вміння навчатися</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте питання
- опрацюйте основні поняття
- складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання та підпитання плану

Оцінювання

▪ усна відповідь (відповідь на теоретичне питання)	1 оцінка
--	----------

Література

Основна література

1. Введение в психологию / Под ред. А.В. Петровского. – М.: Академия, 1996. – 494 с.
2. Годфруа Ж. Что такое психология. – В 2-х кн. – Т.1. – М.: Мир, 1996. – С. 64-128.
3. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
4. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. К.: Либідь, 1999. – С.18-31, 49-56.
5. Петухов В.В., Столин В.В. Предмет и задачи психологической науки и практики / в кн.: Петухов В.В., Столин В.В. Психология. Метод. указ. – М.: Изд-во МГУ, 1989. – С. 5-11, 18-21.

Додаткова література

1. Квинн В. Прикладная психология. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 560 с.
2. Немов Р.С. Психология. Том 1. – М.: Владос, 1998. – 688 с.
3. Психология. Словарь /Под ред. А.В. Петровского., М.Г. Ярошевского – М.: Политиздат, 1990. – 496 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.zu.edu.ua/>
2. <http://www.zu.edu.ua/spf/socpsih.html>

Контрольні питання і завдання:

1. Опишіть основні етапи становлення психології як самостійної науки.
2. Охарактеризуйте особливості навчальної та студентської наукової роботи в університеті.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

ТЕМА: ЗДОБУТТЯ ПРОФЕСІЇ ПСИХОЛОГА

Мета: ознайомити студентів із видами психологічних знань та особливостями підготовки психологів.

Професійна спрямованість: ознайомлення із основами навчальної та студентської роботи в університеті, розвиток умінь застосовувати на практиці основні положення етичного кодексу психолога.

План:

1. Види психологічних знань.
2. Підготовка спеціалістів з вищою освітою. Проблеми підготовки професійних психологів. Характеристика професії психолога.
3. Зміст, форми та методи підготовки до роботи психолога. Підготовка психологів в Житомирському університеті.
4. Поняття про професійну етику. Етичні засади діяльності психологів.

Основні поняття	<i>психологія, побутова психологія, наукова психологія, практична психологія</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

■ опрацюйте питання
■ опрацюйте основні поняття
■ законспектуйте першоджерело: <i>Етичний кодекс психолога // Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – С. 245-251.</i> <i>або за посиланням: http://psydilab.univer.kharkov.ua/index.php/ru/literatura-po-tematike-laboratorii/15-etichnij-kodeks-psikhologa</i>
■ складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання та підпитання плану

Оцінювання

■ письмова відповідь (виконання тестового завдання)	1 оцінка
■ усна відповідь (відповідь на теоретичне питання, обговорення першоджерела)	1 оцінка

Література

Основна література

1. В помощь студенту-первокурснику / под ред. Б.Г. Иоганзена и Ф.Ф. Шамахова. – Томск, Изд. ТГУ, 1965. – С. 5-8.
2. Введение в психологию / Под ред. А.В. Петровского. – М.: Академия, 1996. – 494 с.
3. Годфруа Ж. Что такое психология. – В 2-х кн. – Т.1. – М.: Мир, 1996. – С. 64-128.
4. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
5. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. – М.: Смысл, 2000. – 288 с.
6. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. К.: Либідь, 1999. – С.18-31, 49-56.
7. Петухов В.В., Столин В.В. Предмет и задачи психологической науки и практики / в кн.: Петухов В.В., Столин В.В. Психология. Метод. указ. – М.: Изд-во МГУ, 1989. – С. 5-11, 18-21.
8. Щербакова К.Й. Вступ до спеціальності: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1990. –С. 13-24, 19-40.

Додаткова література

1. Квинн В. Прикладная психология. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 560 с.
2. Немов Р.С. Психология. Том 1. – М.: Владос, 1998. – 688 с.
3. Психология. Словарь /Под ред. А.В. Петровского., М.Г. Ярошевского – М.: Политиздат, 1990. – 496 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.zu.edu.ua/>
2. <http://www.zu.edu.ua/spf/socpsih.html>

Контрольні питання і завдання:

1. Назвіть та охарактеризуйте основні види психологічних знань.
2. Виділіть вимоги до професії психолога.
3. Виділіть рівні підготовки психологів.
4. Назвіть та охарактеризуйте основні положення етичного кодексу психолога.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

ТЕМА. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ

Мета: ознайомити студентів із категоріально-термінологічним апаратом проблеми професійної етики психолога.

Професійна спрямованість: розвинути уміння оперувати базовими психологічними категоріями.

План:

1. Вимоги до професійної компетентності та особистості психолога.
2. Аналіз етичних проблем в психології.
3. Основні етичні принципи в роботі психолога.

Основні поняття	<i>етика, етична проблема, професійна етика, етичні принципи</i>
----------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте теоретичні питання
- опрацюйте основні поняття

- Опрацюйте нормативні такі документи:
- «Загальна декларація прав людини»
- «Конвенція про права дитини»

Опрацюйте статтю:

- *Старик В.А.* До проблеми деонтології в діяльності екстремальних психологів // Проблеми сучасної психології. 2013. Випуск 20. С. 645-654.

Оцінювання	
Види роботи	Максимально можлива кількість оцінок
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань, першоджерел)	1 оцінка

Література

Основна література

1. Вачков, И.В. Введение в профессию «психолог»: учеб. пособие / В.И.Вачков, И.Б.Гриншпун, Н.С.Пряжников; Под ред. И.Б.Гриншпуна. – 3-е изд., стер. – М. – Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2004. – 464 с.
2. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 350 с.
3. Психологічна деонтологія: етичні кодекси. Хрестоматія / Укладач В.О. Климчук. – Житомир, 2003. – 64 с.
4. Чепелєва Н.В. Теоретичне обґрунтування моделі особистості практичного психолога / Н.В. Чепелєва, Н.І. Пов'якель // Психологія : Зб-к наук. праць. – Вип. 3. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 1998. – С. 35-41.

Додаткова література

1. Психология. Словарь / Под общей ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.
2. Психологічна деонтологія (інтерв'ю з директором Українського науково-методичного центру психології та соціальної роботи Віталієм Григоровичем Панком) // Психолог. – 2004. – №43(139). – С.2-4.
3. Соціологія: словник термінів і понять / За заг. ред. М.А. Козловця. – Житомир: Видавництво “Волинь”. – 2003. – 236 с.
4. Философский словарь / Под. ред. И.Т. Фролова. – М.: Политиздат, 1991. – 560 с.

Контрольні питання і завдання:

1. Проаналізуйте етичні проблеми в психології.
2. Проаналізуйте етичні принципи в психології.
3. Проаналізуйте проблему деонтології в діяльності екстремальних психологів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

ТЕМА: ОСНОВИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Мета: ознайомити студентів із організацією роботи у навчальний час, видами навчальної діяльності.

Професійна спрямованість: розвинути уміння працювати з навчальною та науковою літературою.

План:

1. Види навчальної діяльності студентів.
2. Робота в бібліотеці. Види каталогів. Алгоритм підбору навчальної та наукової літератури.
3. Правила роботи з навчальною та науковою літературою. Проблема розуміння тексту.

Основні поняття	<i>лекція, практичне заняття, лабораторне заняття, каталог, навчальна та наукова література</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

<ul style="list-style-type: none">
■ опрацюйте питання
■ опрацюйте основні поняття
■ складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання та підпитання плану

Оцінювання

■ письмова відповідь (виконання тестового завдання)	1 оцінка
■ усна відповідь (відповідь на теоретичне питання)	1 оцінка

Література

Основна література

1. Антонов А.В. Сприймання та розуміння тексту. – К.: “Знання”. УРСР, 1977. – 48 с.
2. В допомогу студенту-первокурснику / под ред. Б.Г. Йоганзена и Ф.Ф. Шамахова. – Томск, Изд. ТГУ, 1965. – С.5-35.
3. Головатый Н.Ф. Учись учиться: Учеб.-метод. Разработка. – К.: МАУП, 2000. – 76 с.
4. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. – М.: Смысл, 2000. – С. 223-225.
5. Чепелева Н.В. Психология чтения текста студентами вузов. – К.: Либідь, 1990. – С. 58-64, 74-92.
6. Щербакова К.Й. Вступ до спеціальності: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1990. – С. 40-47, 53-62, 75-79.

Додаткова література

1. Ивин А.А. Искусство правильно мыслить: Кн. для учащихся. – М.: Просвещение, 1986. – 244 с.
2. Основы практической психологии / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. – К.: Либідь, 1999. – 536 с.
3. Психологический словарь /Под ред. В.В. Давыдова, А.В. Запорожца и др. – М.: Педагогика, 1983. – 448 с.
4. Психология. Словарь /Под ред. А.В. Петровского., М.Г. Ярошевского – М.: Политиздат, 1990. – 496 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.zu.edu.ua/>
2. <http://www.zu.edu.ua/spf/socpsih.html>

Контрольні питання і завдання:

1. Назвіть та охарактеризуйте види навчальної діяльності студентів.
2. Як правильно підбирати навчальну та наукову літературу? Складіть алгоритм підбору літератури.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

ТЕМА: ОСНОВИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

Мета: ознайомити студентів із основами науково-дослідницької роботи та особливостями організації роботи в навчальний час.

Професійна спрямованість: розвинути дослідницькі уміння та уміння ефективно організовувати свій навчальний час.

План:

1. Основи науково-дослідницької роботи студентів-психологів:
  - правила оформлення бібліографії
  - структура психологічного дослідження
2. Організація роботи студентів у навчальний час
  - робота студентів на лекціях, практичних та семінарських заняттях
  - формулювання думки та оформлення усних та письмових відповідей студентами

Основні поняття	науково-дослідницька робота, бібліографія, об'єкт дослідження, предмет дослідження, гіпотеза, метод, надійність
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте питання
- опрацюйте основні поняття
- законспектуйте першоджерело:
- *Музика О.Л. Курсові роботи з психології: методичні рекомендації. – 2-е вид., вип. та доп. – Житомир, 2007. – С. 14-15, 19-26.*
- складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання та підпитання плану

Оцінювання

▪ письмова відповідь (виконання тестового завдання)	1 оцінка
▪ усна відповідь (відповідь на теоретичне питання, обговорення першоджерела)	1 оцінка

Література

Основна література

1. Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2008. – №3. – С.9-13.
2. В помощь студенту-первокурснику / под ред. Б.Г. Иоганзена и Ф.Ф. Шамахова. – Томск, Изд. ТГУ, 1965. – С.5-35.
3. Введение в специальность: Учеб. пособие для студентов пед ин-тов / Л.И. Рувинский, В.А. Кан-Калик, Д.М. Гришин и др. – М.: Просвещение, 1988. – С. 24-36.
4. Головатый Н.Ф. Учись учиться: Учеб.-метод. Разработка. – К.: МАУП, 2000. – 76 с.
5. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. – М.: Смысл, 2000. – С. 223-225.
6. Музика О.Л. Курсові роботи з психології: методичні рекомендації. – 2-е вид., вип. та доп. – Житомир, 2001. – С. 14-15, 19-26.

7. Щербакова К.Й. Вступ до спеціальності: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1990. – С. 40-47, 53-62, 75-79.

Додаткова література

1. Ивин А.А. Искусство правильно мыслить: Кн. Для Учащихся. – М.: Просвещение, 1986. – 244 с.
2. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелєва та ін.: Підручник. – К.: Либідь, 1999. – 536 с.
3. Психологический словарь /Под ред. В.В. Давыдова, А.В. Запорожца и др. – М.: Педагогика, 1983. – 448 с.
4. Психология. Словарь /Под ред. А.В. Петровского., М.Г. Ярошевского – М.: Политиздат, 1990. – 496 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.zu.edu.ua/>
2. <http://www.zu.edu.ua/spf/socpsih.html>

Контрольні питання і завдання:

1. Назвіть правила оформлення бібліографії.
2. Назвіть складові структури наукового дослідження.
3. Як правильно організовувати роботу в навчальний час?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6

ТЕМА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ

Мета: ознайомити студентів із організацією роботи у навчальний час.

Професійна спрямованість: розвинути уміння ефективно готуватися до занять та заліково-екзаменаційної сесії.

План:

1. Підготовка студентів до занять
  - самостійна робота студентів по підготовці до усних виступів (повідомлень, відповіді на питання)
  - письмова самостійна робота (конспектування, визначення понять, реферування статей)
  - виконання індивідуальних завдань (підготовка рефератів, творчих завдань).
2. Складання екзаменів та заліків
  - підготовка до заліків та екзаменів у міжсесійний період
  - робота студентів під час екзаменаційної сесії.

Основні поняття	<i>самостійна робота, конспектування, визначення понять, реферування, реферат</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте питання
- опрацюйте основні поняття
- складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання та підпитання плану

Оцінювання

▪ письмова відповідь (виконання тестового завдання)	1 оцінка
▪ усна відповідь (відповідь на теоретичне питання)	1 оцінка

Література

Основна література

1. Алякринский Б.С. Беседы о самовоспитании. – М.: Знание, 1977. – С. 130-148, 149-170.
2. В помощь студенту-первокурснику / под ред. Б.Г. Иоганзена и Ф.Ф. Шамахова. – Томск, Изд. ТГУ, 1965. – С.5-35.
3. Введение в специальность: Учеб. пособие для студентов пед ин-тов / Л.И. Рувинский, В.А. Кан-Калик, Д.М. Гришин и др. – М.: Просвещение, 1988. – С. 24-36.
4. Головатый Н.Ф. Учись учиться: Учеб.-метод. Разработка. – К.: МАУП, 2000. – 76 с.
5. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. – М.: Смысл, 2000. – С. 223-225.
6. Музика О.Л. Курсові роботи з психології: методичні рекомендації. – 2-е вид., вип. та доп. – Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 104 с.
7. Щербакова К.Й. Вступ до спеціальності: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1990. – С. 40-47, 53-62, 75-79.

Додаткова література

1. Ивин А.А. Искусство правильно мыслить: Кн. Для Учащихся. – М.: Просвещение, 1986. – 244 с.
2. Квинн В. Прикладная психология. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 560 с.
3. Основы практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелєва та ін.: Підручник. – К.: Либідь, 1999. – 536 с.
4. Психологический словарь /Под ред. В.В. Давыдова, А.В. Запорожца и др. – М.: Педагогика, 1983. – 448 с.
5. Психология. Словарь /Под ред. А.В. Петровского., М.Г. Ярошевского – М.: Политиздат, 1990. – 496 с.

Интернет-ресурси

1. <http://www.zu.edu.ua/>
2. <http://www.zu.edu.ua/spf/socpsih.html>

Контрольні питання і завдання:

1. Опишіть основи самостійної роботи студентів.
2. Складіть алгоритм підготовки до заліків та екзаменів у міжсесійний період.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7

ТЕМА: ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА. НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Мета: навчити студентів користуватися бібліотечними каталогами, підбирати навчальну та наукову літературу для написання наукових робіт.

Професійна спрямованість: розвиток навичок роботи в бібліотеці та підбору літератури.

План:

1. Структура психологічного дослідження.
2. Робота з бібліотечними каталогами.
3. Правила оформлення бібліографії.
4. Визначення теми, планування структури та змісту студентського реферату, підготовка тексту, презентація рефератів.

Інструкція до виконання:

Однією з важливих умов успішного навчання студентів в університеті є правильно організована систематична робота з навчальною літературою.

Для написання реферату студент обирає тему (за номером списку в журналі) та знайомиться з психологічною літературою з цієї теми. Звіт оформлюється у вигляді реферату, який має містити:

1. Титульну сторінку, оформлену за зразком.
2. План реферату (вступ, 2-3 теоретичні розділи, підсумок, список використаних джерел).
3. Вступну частину, яка **обов'язково** включає такі структурні компоненти:
  - актуальність дослідження
  - мета дослідження
  - завдання дослідження
4. Теоретичні питання (висвітлюючи теоретичні питання реферату, необхідно обов'язково **дотримуватись правил посилань на першоджерела**).
5. Підсумок.
6. Список використаних джерел.

Література має бути оформлена відповідно до вимог опису бібліографії, представлених у джерелі:

Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2009. – №5. – С.9-13.

Реферат має бути виконаний на комп'ютері за такими вимогами:

1. Реферат має бути написаний **українською мовою**.
2. **Обсяг реферату:** 5-10 сторінок.
3. **Параметри сторінки:** формат А4, орієнтація книжна, розміри полів – зверху та знизу – по 2,5 см, справа – 1,5см, зліва – 3,5см.
4. **Шрифт** –Times New Roman, розмір – 14.
5. **Міжрядковий інтервал** – 1,5; відступ першого рядка – 1,25 см.
6. **Нумерація сторінок** – у правому верхньому кутку аркуша.

Перелік тем рефератів (див. додаток 1.)

Література

Основна література

1. Музика О.Л. Курсові роботи з психології: методичні рекомендації. – 2-е вид., вип. та доп. – Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – С. 12-15, 19-24, 35-36.

Додаткова література

1. Кирильчук І.В., Шевченко В.С. Робота з книгами та періодичними виданнями з психології. – Житомир, 2002. – 58с.

Звіт студенти мають здати не пізніше початку останнього практичного заняття у другому модулі.

Контрольні питання і завдання:

1. Назвіть основні структурні компоненти вступної частини наукової роботи.
2. Виділіть основні етапи роботи з бібліотечними каталогами.
3. Назвіть правила оформлення бібліографії першоджерел.
4. Підготуйте реферат відповідно до поставлених вимог.

Тема для самостійного опрацювання (модуль І)

Законспектуйте статтю на власний вибір із журналу «Практична психологія та соціальна робота» (рік та номер журналу обрати самостійно). Під час конспектування дотримуйтесь обов'язкових вимог до конспектування першоджерел.

Оцінювання

■ звіт	1 оцінка
--------	----------

Кількість оцінюваних занять у II модулі: 4 практичних занять

Для зарахування II модуля студенти мають одержати не менше **2 оцінок** (це мінімальна кількість обов'язкових оцінок).

Обов'язкові види робіт:

- опрацювання питань з плану практичного заняття;
- опрацювання основних понять;
- опрацювання першоджерел;
- виконання професійно-орієнтованих завдань;
- засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання.

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

ТЕМА 4. ВИДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА

Мета: ознайомити студентів із видами діяльності психолога.

Професійна спрямованість: опанування навичок організації професійної діяльності психолога в різних галузях.

План:

1. Види діяльності практичного психолога:
  - психологічна просвіта
  - психологічна профілактика
  - психологічне консультування
  - психодіагностична робота
  - психологічна корекція та розвиток
  - психологічна експертиза
2. Робота психолога в різних галузях.
3. Система психологічної служби. Центри та заклади науково-дослідної, прикладної та практичної психології в Україні.

Основні поняття	<i>психодіагностика, психологічна консультація, психологічна корекція, психологічна профілактика, психологічна просвіта</i>
------------------------	---

Література

Основна література

1. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
2. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. – М.: Смысл, 2000. – С. 81-121, 136-168, 171-192, 203-213.
3. Лукашевич Н.П., Сингаевская И.В., Бондарчук Е.И. Психология труда: Учеб.-метод. пособие / Под ред. Н.П. Лукашевича. – К.: МАУП, 1997. – 104 с.
4. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. – К.: Либідь, 1999. – 536 с.

Додаткова література

1. Головатий М.Ф. Політична психологія: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2001. – 136 с.
2. Кретти Брайент Дж. Психология в современном спорте. Пер. с англ. Ханина Ю.Л. – М.: «Физкультура и спорт», 1978. – 120 с.
3. Немов Р.С. Психология. Том 1. – М.: Владос, 1998. – 688 с.

ТЕМА 5. ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА

Мета: ознайомити студентів із теоретичними засадами розвитку творчого мислення у навчальній діяльності.

Професійна спрямованість: забезпечення оптимальних умов для розвитку творчого мислення у майбутніх психологів.

План:

1. Особливості мислення психологів.
2. Здібності та їх розвиток у навчальній і професійній діяльності.
3. Розвиток творчого мислення психологів. Творчість у роботі практичного психолога.
4. Професійні та особистісні якості психолога. Діагностика особистості психолога.
5. Особистісні проблеми у виборі діяльності практичного психолога. Самоосвіта та самовиховання у розвитку професійних якостей психолога.

Основні поняття	<i>мислення, творче мислення, здібності, творчість</i>
----------------------------	--

Література

Основна література

1. Мирманова М.С. Тезаурус как метод выявления системы понятий психологии // Вопросы психологии. – 1976. - №5. – С. 134-140.
2. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. К.: Либідь, 1999. – С. 228-254.
3. Ярошевский М.Г. Психология творчества и творчество в психологии // Вопросы психологии. – 1985. - №6. – С.14-26.

Додаткова література

1. Ивин А.А. Искусство правильно мыслить: Кн. Для Учащихся. – М.: Просвещение, 1986. – 244с.
2. Квинн В. Прикладная психология. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 560 с.
3. Психология. Словарь /Под ред. А.В. Петровского., М.Г. Ярошевского – М.: Политиздат, 1990. – 496 с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8

ТЕМА: ПСИХОЛОГІЯ ЯК ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Мета: ознайомити студентів з особливостями роботи психолога в різних галузях; ознайомити студентів з алгоритмом роботи над професійно-орієнтованим завданням з психології (О.Л.Музика, В.В.Горбунова, І.С.Загурська, Т.М.Майстренко).

Професійна спрямованість: ознайомлення зі структурою аналізу психологічних фільмів, ознайомлення із основними етапами виконання ПОЗ.

План:

1. Професія психолога. Види діяльності психолога.
2. Робота психолога в різних галузях.
3. Професійно-орієнтовані завдання з психології як новий підхід до підготовки майбутніх психологів.
4. Особливості впровадження професійно-орієнтованих завдань у навчальний процес на соціально-психологічному факультеті.
5. Алгоритм роботи над професійно-орієнтованим завданням (О.Л.Музика, В.В.Горбунова, І.С.Загурська, Т.М.Майстренко) (додаток 2).

Зміст лабораторного заняття:

1. Ознайомити студентів з особливостями роботи психолога в різних сферах діяльності на основі перегляду (з подальшим обговоренням) відеороликів відомих фахівців в галузі психології.
2. Ознайомити студентів з особливостями впровадження професійно-орієнтованих завдань у навчальний процес на соціально-психологічному факультеті.
3. Ознайомити студентів з алгоритмом роботи над професійно-орієнтованим завданням (О.Л.Музика, В.В.Горбунова, І.С.Загурська, Т.М.Майстренко) (додаток 2).
4. Етап самоаналізу та групової рефлексії як один із ключових моментів в роботі над професійно-орієнтованим завданням.

Інструкція до виконання:

1. Підберіть та проаналізуйте один відеосюжет (який би відображав діяльність психолога) за схемою:

Назва сюжету	
Чому обрали для аналізу саме цей відеоролик?	
Тип сюжету (уринок з лекції, фільму, консультації і т.п.)	
Визначте вид діяльності практичного психолога та коротко охарактеризуйте її	
Короткий опис фрагменту, учасника або деталей, що вразили найбільше	

2. На прикладі розв'язаних професійно-орієнтованих завдань ознайомтесь з основними етапами алгоритму роботи над професійно-орієнтованими завданнями.

Оцінювання

■ обговорення переглянутих відеороликів; обговорення алгоритму роботи над професійно-орієнтованими завданнями	1 оцінка
--	----------

Література

Основна література

1. В допомогу студенту-первокурснику / под ред. Б.Г. Иоганзена и Ф.Ф. Шамахова. – Томск, Изд. ТГУ, 1965. – С. 5-8.
2. Введение в психологию / Под ред. А.В. Петровского. – М.: Академия, 1996. – 494 с.
3. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. – М.: Смысл, 2000. – 288с.
4. Музика О.Л. Професійно-орієнтовані завдання у системі підготовки студентів-психологів // Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Житомир, 2010. – С. 7 – 22.
5. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелєва та ін.: Підручник. К.: Либідь, 1999. – С.18-31, 49-56.
6. Петухов В.В., Столин В.В. Предмет и задачи психологической науки и практики / в кн.: Петухов В.В., Столин В.В. Психология. Метод. Указ. М.: Изд-во МГУ, 1989. – С. 5-11, 18-21.
7. Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Житомир, 2010. – 587 с.
8. Щербакова К.Й. Вступ до спеціальності: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1990. – С. 13-24, 19-40.

Додаткова література

1. Квинн В. Прикладная психология. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 560 с.
2. Немов Р.С. Психология. Том 1. – М.: Владос, 1998. – 688 с.
3. Психология. Словарь /Под ред. А.В. Петровского., М.Г. Ярошевского – М.: Политиздат, 1990. – 496 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.zu.edu.ua/>
2. <http://www.zu.edu.ua/spf/socpsih.html>

Контрольні питання і завдання:

1. Назвіть основні вимоги до професії психолога.
2. На основі переглянутих фільмів виділіть основні труднощі у роботі психолога.
3. Назвіть основні етапи виконання професійно-орієнтованого завдання з психології.
4. Яке основне завдання етапу самоаналізу та групової рефлексії?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9-10

ТЕМА: ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА. РОБОТА ПСИХОЛОГА В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ СУСПІЛЬНОЇ ПРАКТИКИ.

Мета: ознайомити студентів із видами діяльності психолога та особливостями роботи психолога в різних галузях.

Професійна спрямованість: опанування навичок організації професійної діяльності психолога.

План:

1. Види діяльності практичного психолога:
  - психологічна просвіта
  - психологічна профілактика
  - психологічне консультування
  - психодіагностична робота
  - психологічна корекція та розвиток
  - психологічна експертиза
2. Робота практичного психолога в різних галузях. Підготовка психологів до роботи в різних галузях.

- Практичний психолог в освіті
  - Практичний психолог в медицині
  - Практичний психолог в політиці
  - Практичний психолог в спорті
  - Робота психолога в рекламі
  - Військовий психолог
  - Психолог на підприємстві
  - Приватна практика, консультування
  - Психолог в правоохоронних органах
  - Психолог в соціальних службах
3. Система психологічної служби. Центри та заклади науково-дослідної, прикладної та практичної психології в Україні.

Основні поняття	<i>психологічна просвіта, психологічна профілактика, психологічна консультація, психодіагностика, психологічна корекція та розвиток, психологічна експертиза, професійні права, професійні обов'язки</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

<ul style="list-style-type: none"> ▪ опрацюйте питання ▪ опрацюйте основні поняття ▪ складіть узагальнені схеми або короткі відповіді до кожного питання та підпитання плану

Оцінювання

▪ письмова відповідь (виконання тестового завдання)	1 оцінка
▪ усна відповідь (відповідь на теоретичне питання)	1 оцінка

Література

Основна література

1. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. – М.: Смысл, 2000. – С. 81-121, 136-168, 171-192, 203-213.
2. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
3. Лукашевич Н.П., Сингаевская И.В., Бондарчук Е.И. Психология труда: Учеб.-метод. пособие / Под ред. Н.П. Лукашевича. – К.: МАУП, 1997. – 104 с.
4. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. – К.: Либідь, 1999. – 536 с.

Додаткова література

1. Головатий М.Ф. Політична психологія: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2001. – 136 с.
2. Кретти Брайент Дж. Психология в современном спорте. Пер. с англ. Ханина Ю.Л. – М.: «Физкультура и спорт», 1978. – 120 с.
3. Немов Р.С. Психология. Том 1. – М.: Владос, 1998. – 688 с.

Контрольні питання і завдання:

1. Назвіть та охарактеризуйте основні види діяльності практичного психолога.
2. Охарактеризуйте специфіку діяльності системи психологічної служби.
3. Опишіть вимоги до роботи психолога в різних галузях. Виділіть основні завдання психолога залежно від сфери суспільної практики.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №11

ТЕМА: РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ І ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Мета: навчити студентів представляти результати теоретичного аналізу обраної проблеми.

Професійна спрямованість: ознайомлення із особливостями написання реферату та представлення результатів теоретичного аналізу проблеми.

План:

1. Вимоги до виступів з представлення результатів наукового дослідження.
2. Загальні вимоги до мовлення доповідача.
3. Структура виступу з представлення результатів наукового дослідження.

Інструкція до виконання:

Презентуйте результати свого наукового дослідження (теоретичного аналізу проблеми) за такою схемою:

1. Оголошення теми дослідження та представлення його автора.
2. Розкриття актуальності заявленої теми.
3. Визначення структурно-методологічних елементів наукового дослідження за такою схемою:
  - актуальність дослідження;
  - мета та завдання дослідження.
4. Результати теоретичного аналізу матеріалу.
5. Висновки за результатами теоретичного аналізу проблеми.

Оцінювання

▪ захист реферату	1 оцінка
▪ текст реферату	1 оцінка

Література

Основна література

1. Музика О.Л. Структура та оформлення курсової роботи // Музика О.Л. Курсові роботи з психології: навчально-методичний посібник. – Житомир, 1999. – С. 7-15.

Додаткова література

1. Солсо Р.Л., Джонсон Х.Х., Бил М.К. Документальное оформление результатов исследования // Солсо Р.Л., Джонсон Х.Х., Бил М.К. Экспериментальная психология: практический курс. – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2001. – С. 221-245.
2. Гудвин Дж. Представление результатов психологических исследований // Исследование в психологии. – СПб.: Питер, 2004. – С. 458-474.

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте загальні вимоги до мовлення доповідача.
2. Представте текст виступу з представлення результатів наукового дослідження.

Тема для самостійного опрацювання (модуль II)

Складіть програму саморозвитку (спираючись на 5 етап алгоритму виконання професійно-орієнтованого завдання, оберіть по 3 професійно-важливих якості та вміння, які б Ви хотіли розвинути у себе).

Оцінювання

▪ звіт	1 оцінка
--------	----------

ЗАВДАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ АУДИТОРНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

(ЗМІСТОВІ МОДУЛІ I, II)

Умовою допуску до АКР є зарахування реферату та всіх видів робіт, передбачених програмою курсу та проходження перевірки рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання.

I. Тестове завдання (10 завдань, за правильне виконання завдання – 2 бали). Максимальна кількість балів – 20.

Приклад тестового завдання:

Оберіть один із запропонованих варіантів відповіді

Зроблене на основі аналізу наукових джерел, власних умовисновків і спостережень припущення про основні результати досліджень. Це:

- а) об'єкт дослідження;
- б) предмет дослідження;
- в) гіпотеза дослідження;
- г) актуальність дослідження.

II. Теоретичне питання (оцінюються від 0 до 30 балів).

Максимальна кількість балів – 30.

1. Охарактеризуйте види психологічних знань.
2. Дайте характеристику професії психолога.
3. Проаналізуйте етичні засади діяльності психологів.
4. Проаналізуйте основні етичні принципи та проблеми в роботі психолога.
5. Основи науково-дослідницької роботи студентів-психологів: проаналізуйте правила оформлення бібліографії та структуру психологічного дослідження.
6. Проаналізуйте особливості роботи практичного психолога в різних галузях. Опишіть специфіку підготовки психологів до роботи в різних галузях.
7. Охарактеризуйте види навчальної діяльності студентів.
8. Опишіть особливості роботи з навчальною та науковою літературою (підбір літератури, проблема розуміння тексту).
9. Опишіть особливості роботи студентів у навчальний час (на лекціях, практичних та лабораторних заняттях), визначте правила формулювання думки та оформлення усних і письмових відповідей.
10. Опишіть особливості підготовки студентів до занять (підготовка до усних виступів, конспектування першоджерел, визначення понять, підготовка рефератів).
11. Опишіть особливості підготовки студентів до заліково-екзаменаційної сесії, охарактеризуйте особливості роботи під час сесії.
12. Охарактеризуйте професійні та особистісні якості психолога. Визначте роль самоосвіти та самовиховання у розвитку професійних якостей психолога.

III. Професійно-орієнтоване завдання.

Максимальна кількість балів – 50.

1. Текст реферату .

Змістовий модуль 3 АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ У НОВОМУ СОЦІАЛЬНОМУ
СЕРЕДОВИЩІ

Кількість оцінюваних занять у III модулі: 6 практичних занять.

Для зарахування III модуля студенти мають відвідати всі тренінгові заняття.

Обов'язкові види робіт:

- опрацювання питань з плану практичного заняття;
- опрацювання основних понять;
- опрацювання першоджерел;
- виконання професійно-орієнтованих завдань;
- засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №12-14

ТЕМА: ІДЕНТИФІКАЦІЯ З ГРУПОЮ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕТАП СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ

Мета: психологічна підтримка процесу соціальної адаптації.

Професійна спрямованість: створення ситуації взаємодовіри, згуртованості групи, усвідомлення себе як важливого члена академічної групи.

План:

1. Цілі та завдання тренінгу.
2. Правила взаємодії у групі.
3. Процес ідентифікації з групою.

Зміст лабораторного заняття:

1. Ознайомити студентів із загальними принципами тренінгу.
2. Попрацювати з окремими техніками, спрямованими на покращення соціальної адаптації через ідентифікацію із академічною групою.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №12

Інструкція до виконання:

Ознайомтеся з інструкціями до виконання таких вправ:

1. **Вправа «Імена та якості»** (описана у книзі Матійківа І.М.)

Мета вправи: *знайомство учасників між собою, тренування вміння запам'ятовувати інформацію.*

2. **Вправа «Ми схожі»** (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: *розвиток взаємодовіри, групової згуртованості, емоційної свободи.*

3. **Вправа «Рухайся в такт»** (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: *розвиток вміння узгоджувати свої дії з діями членів групи.*

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №13

Інструкція до виконання:

Ознайомтеся з інструкціями до виконання таких вправ:

1. **Вправа «Тримай ритм»** (О. Тараріна).

Мета вправи: *адаптація в просторі та оптимізація міжособистісної взаємодії.*

2. **Вправа «Зрозумій мої наміри»** (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: *розвиток вміння орієнтуватися в намірах інших, узгоджувати свої дії з діями членів групи.*

3. **Вправа «Каракулі за допомогою сінелі»** (В. Назаревич).

Мета вправи: *адаптація в просторі та оптимізація міжособистісної взаємодії.*

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №14

Інструкція до виконання:

Ознайомтеся з інструкціями до виконання таких вправ:

1. **Вправа «Зроби як я»** (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: *розвиток групової згуртованості, ідентифікація з групою.*

2. **Вправа «Будь уважний до моїх слів»** (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: *розвиток групової згуртованості, уважності та ідентифікації з групою.*

3. **Вправа «Спільний малюнок»** (О. Тараріна).

Мета вправи: *розвиток вміння орієнтуватися в намірах інших, узгоджувати свої дії з діями членів групи, оптимізація міжособистісної взаємодії.*

Література

Основна література

1. Алексеевна Т.В. Психологічні фактори та прояви процесу адаптації студентів до навчання у ВНЗ. – К.: нац. Університет ім. Т. Шевченка- К., 2004. - 20с.
2. Бохонкова Ю. О. Социально - психологическая адаптация студенчества в условиях вуза // Теоретичні і прикладні проблеми психології. – 2004. - №2(7). – С.138-149.
3. Казміренко В.П. Програма дослідження психолого-соціальних чинників адаптації молодшої людини до навчання у ВНЗ та майбутньої професії / В.П. Казміренко // Практична психологія та соціальна робота. - 2004. - №6. - С.76-78.
4. Кайгер В. Адаптивні механізми самосвідомості й самоідентифікації // Соціальна психологія. – 2005. – №6. – С. 84-94.
5. Кузнецова Н.В. Условия адаптации первокурсников к учебному процессу в Благовещенском филиале СГА [Електронний ресурс] / Н. В. Кузнецова – Режим доступу: http://www.sga.su/arch/2007/konf_mKuznetsova.htm
6. Левківська Г. П. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти / Левківська Г.П., Сорочинська В.С., Штифурак В. С. – К., 2000. – 102 с.

7. Матійків І.М. Основи тренерської майстерності: [навч.-метод. посіб.] / Матійків І.М., Якимів А.І., Черняк Т.Г. / За заг. ред. А.І. Якиміва. – Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. – 392 с.
8. Научитель Д. Адаптация студента в вузе // Практична психологія та соціальна робота. – 2001. – №7. – С. 21-23.
9. Психогимнастика в тренінге / Под редакцией Н.Ю. Хрящевой. – СПб.: Институт Тренинга, 2006. – 256 с.
10. Резник Т.І. Психологічний зміст труднощів у навчанні студентів-першокурсників // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №1. – С. 1-3.
11. Тарарина Е.В. Практикум по арт-терапии: шкатулка мастера. Научно-методическое пособие. – Луганск: Элтон, 2013. – 160 с.

Додаткова література

1. Войтович Н. Відмінності шкільного та студентського колективів як аспект проблеми адаптації першокурсників до умов ВЗО// Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у ВЗО: 36. наук. ст. - Луцьк: держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999. - С. 57-65
2. Майстренко Т.М. Особливості розвитку здібностей в учбово-професійній діяльності // Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – С. 129-140.
3. Панькович О. Проблеми адаптації у вищому закладі освіти: методики індивідуально-психологічного консультування// Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у вищому закладі освіти: 36. наук. ст. - Луцьк: держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999. - С.70-71.

Контрольні питання і завдання:

1. Операціоналізуйте поняття «соціальна адаптація».
2. Виділіть основні критерії адаптації до навчання студентів-першокурсників.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №15-17

ТЕМА: СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ОСНОВА АДАПТАЦІЇ

Мета: психологічна підтримка процесу соціальної адаптації через створення ситуації співробітництва.

Професійна спрямованість: створення ситуації співробітництва, усвідомлення себе як важливого члена академічної групи.

План:

1. Передумови конструктивної взаємодії у групі.
2. Співробітництво як основа позитивного психологічного клімату в групі.

Зміст лабораторного заняття:

1. Ознайомити студентів із загальними принципами конструктивної взаємодії у групі.
2. Попрацювати з окремими техніками, спрямованими на покращення соціальної адаптації через створення ситуації співробітництва в академічній групі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №15

Інструкція до виконання:

Ознайомтеся з інструкціями до виконання таких вправ:

1. Вправа «Моя група у вигляді квітів»

Мета вправи: *сприймання себе та інших членів академічної групи.*

2. Вправа «Палка» (модифікація О.Тараріної)

Мета вправи: *формування командного способу взаємодії.*

3. Вправа «Малюнок по колу» (модифікація О.Тараріної)

Мета вправи: *формування командного способу взаємодії, розвиток конструктивного способу сприймання впливів навколишнього середовища.*

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №16

1. Вправа «Дім, у якому нам добре» (модифікація О.Тараріної)

Мета вправи: *формування командного способу взаємодії, розвиток навичок співробітництва та конструктивної конкуренції.*

2. Вправа «Передай рух» (описана у книзі Матійківа І.М.)

Мета вправи: *формування командного способу взаємодії, розвиток навичок співробітництва та конструктивної конкуренції.*

3. Вправа «Колективний колаж»

Мета вправи: *формування спільних ідей групи.*

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №17

1. Вправа «Коли я прокидаюсь...» (описана у книзі Матійківа І.М.)

Мета вправи: *формування командного способу взаємодії, зниження фізичної та психологічної напруженості.*

2. Вправа «Особисті листи» (К. Фопель)

Мета вправи: *формування командного способу взаємодії, усвідомлення себе членом нової соціальної групи.*

3. Вправа «Павутина» (К. Фопель)

Мета вправи: *розвиток групової згуртованості.*

4. Вправа «Повітряна кулька» (описана у книзі Матійківа І.М.)

Мета вправи: *подолання напруженості учасників групи.*

Література

Основна література

1. Казміренко В.П. Програма дослідження психолого-соціальних чинників адаптації молодшої людини до навчання у ВНЗ та майбутньої професії / В.П. Казміренко // Практична психологія та соціальна робота. - 2004. - №6. - С.76-78.
2. Кайгер В. Адаптивні механізми самосвідомості й самоіндентифікації // Соціальна психологія. - 2005. - №6. - С. 84-94.

3. Кузнецова Н.В. Условия адаптации первокурсников к учебному процессу в Благовещенском филиале СГА [Електронний ресурс] / Н. В. Кузнецова – Режим доступу: http://www.sga.su/arch/2007/konf_mKuznetsova.htm
4. Левківська Г. П. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти / Левківська Г.П., Сорочинська В.С., Штифурак В. С. – К., 2000. – 102 с.
5. Матійків І.М. Основи тренерської майстерності: [навч.-метод. посіб.] / Матійків І.М., Якимів А.І., Черняк Т.Г. / За заг. ред. А.І. Якиміва. – Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. – 392 с.
6. Научитель Д. Адаптация студента в вузе // Практична психологія та соціальна робота. – 2001. – №7. – С. 21-23.
7. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.: ТОВ «Філ-студія», 2006. – 320с.
8. Психогимнастика в тренінге / Под редакцией Н.Ю. Хрящевой. – СПб.: Институт Тренинга, 2006. – 256 с.
9. Тарарина Е.В. Практикум по арт-терапии: шкатулка мастера. Научно-методическое пособие. – Луганск: Элтон, 2013. – 160 с.
10. Фопель К. Как научить детей сотрудничать? Психологические игры и упражнения: Практическое пособие / Пер. с нем.; В 4-х томах. Т. 3. – М.: Генезис, 1998. – 160 с.

Додаткова література

1. Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів / Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2002. – 114с.
2. Войтович Н. Відмінності шкільного та студентського колективів як аспект проблеми адаптації першокурсників до умов ВЗО// Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у ВЗО: 36. наук. ст. - Луцьк: держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999. - С. 57-65
3. Панькович О. Проблеми адаптації у вищому закладі освіти: методики індивідуально-психологічного консультування// Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у вищому закладі освіти: 36. наук. ст. - Луцьк: держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999. - С.70-71.
4. Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Вип. 2. – Кам'янець-Подільський: Аксіома. – 2008. – 408 с.

Контрольні питання і завдання:

1. Проаналізуйте передумови створення ситуації співробітництва в групі.

Тема для самостійного опрацювання (модуль III)

Розробіть пам'ятку для себе: «Як я можу допомогти собі адаптуватися у новому соціальному середовищі».

Оцінювання

▪ Розроблена пам'ятка	1 оцінка
-----------------------	----------

Кількість оцінюваних занять у IV модулі: 3 практичних занять.

Для зарахування IV модуля студенти мають відвідати всі тренінгові заняття.

Обов'язкові види робіт:

- опрацювання питань з плану практичного заняття;
- опрацювання основних понять;
- опрацювання першоджерел;
- виконання професійно-орієнтованих завдань;
- засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №18-19

ТЕМА: САМОРЕГУЛЯЦІЯ ТА МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

Мета: розвиток професійних якостей та вмінь у структурі соціальної адаптації студентів-першокурсників.

Професійна спрямованість: допомогти в розвитку навичок саморегуляції як важливого компоненту у структурі соціальної адаптації.

План:

1. Поняття про саморегуляцію особистості.
2. Способи розвитку саморегуляції.

Зміст лабораторного заняття:

1. Ознайомити студентів із поняттям саморегуляції.
2. Попрацювати з окремими техніками, спрямованими на розвиток саморегуляції в емоційній сфері.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №18

1. **Вправа «Побажання на день»** (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: актуалізація позитивних емоцій, зниження фізичної та психологічної напруженості.

2. **Техніки управління емоційними реакціями** (описані у книзі Матійків І.М.)

Мета вправи: розвиток вміння розпізнавати власні емоційні стани та керувати ними, зниження фізичної та психологічної напруженості.

3. **Діагностико-корекційні психологічні картинки «Яблуко і черв'ячок»** (В. Назаревич).

Мета техніки: пошук ресурсів для подолання негативних емоцій.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №19

1. Вправа «Не піддавайся на «провокацію»» (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: *розвиток поведінкового і емоційного самоконтролю.*

2. Вправа «Моя група як емоція»

Мета вправи: *розвиток емоційного самоконтролю розуміння емоцій інших.*

3. Вправа «Хвиля потягувань» (описані у книзі Матійківа І.М.)

Мета вправи: *зняття напруження в групі, повернення до стану «тут і зараз».*

Література

Основна література

1. Изард К.Э. Психология эмоций / К.Э. Изард / Перев. с англ. – СПб: Издательство «Питер», 1999. – 464 с.: ил. (Серия «Мастера психологии»).
2. Матійків І.М. Основи тренерської майстерності: [навч.-метод. посіб.] / Матійків І.М., Якимів А.І., Черняк Т.Г. / За заг. ред. А.І. Якиміва. – Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. – 392 с.
3. Психогимнастика в тренінге / Под редакцией Н.Ю. Хрящевой. – СПб.: Институт Тренинга, 2006. – 256 с.
4. Тарарина Е.В. Практикум по арт-терапии: шкатулка мастера. Научно-методическое пособие. – Луганск: Элтон, 2013. – 160 с.

Додаткова література

1. Гринців М.В. Роль емоцій в розвитку способности к саморегуляции / М.В. Гринців // Збірник наукових праць «Психологічні науки» Том 2, Випуск 10 (91). – 2014.- С. 84-88.
2. Зарицька В.В. Саморегуляція емоцій в структурі емоційного інтелекту / В.В. Зарицька // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди "Психологія". – 2010. - №6. – С. 33-37.
3. Саенко Ю.В. Техники и приемы регуляции эмоций / Ю.В. Саенко // Вопросы психологии. – 2010. – № 3. – С. 83-93.

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте труднощі в саморегуляції особистості.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №20

ТЕМА: ВМІННЯ ПЛАНУВАННЯ ЧАСУ ЯК ВАЖЛИВИЙ АДАПТАЦІЙНИЙ РЕСУРС

Мета: розвиток професійних якостей та вмінь у структурі соціальної адаптації студентів-першокурсників.

Професійна спрямованість: допомогти в розвитку вмінь планування часу як важливого компоненту у структурі соціальної адаптації.

План:

1. Категорія часу в психології.
2. Способи планування часу.

Зміст лабораторного заняття:

1. Ознайомити студентів із проблемою пошуку часових ресурсів.
2. Попрацювати з окремими техніками, спрямованими на розвиток вмінь планування часу.

1. Техніка «Перевірка рівня своєї активності» (описаний Д. Вестбруком).

Мета техніки: підвищення рівня власної активності через розвиток вміння планувати час.

2. Робота з Матрицею Ейзенхауера

Мета вправи: розвиток вміння розмежовувати справи за категоріями.

3. Техніка «Десятихвилинний коучінг» (автор О. Тараріна)

Мета техніки: проаналізувати мотивацію до досягнення цілей і намітити перші кроки.

Література

Основна література

1. ART-коучинг. Техники ПРОСТых решений. / Елена Тарарина. – К.: Саммит-Книга, 2015. – 88 с.
2. Болотова А. К. Психология организации времени : учеб. пособ. / Болотова А. К. – М. : Аспект Пресс, 2006. – 254 с.
3. Дейвід Вестбрук. Подолати депресію / пер. з англ. Діани Бузько; наук. ред. Катерина Явна. (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів: Видавництво Свічадо, 2016. – 94 с.
4. Зотова О.И., Кряжева И.Н. Некоторые аспекты социально-психологической адаптации личности // Психол. механизмы регуляции социального поведения: Сб.ст. – М.: Наука, 1976. – С.219-232.
5. Левківська Г.П., Сорочинська В.Є., Штифурак В.С. Адаптація першокурсників в умовах вищого навчального закладу: Навчальний посібник. – К., 2001. – 128 с.
6. Свиридов Н.А. Социальная адаптация личности в коллективе //Социологические исследования. – 1980. – №3. – С. 51.
7. Хижняк Л. М. Роль самоменеджменту в сучасних освітніх технологіях у вищій школі / Л. М. Хижняк // Сучасні освітні технології у вищій школі : матеріали міжнар. наук.-метод. конф., (1-2 листоп. 2007 р.). – К., 2007. – С. 118–120.
8. Шустова Н.Е., Гриценко В.В. Социально-психологическая адаптация молодежи и отношение к социальным нормам // Психологический журнал. – 2007. – том 28. – №1. – С. 46-57.

Додаткова література

1. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания / Ананьев Б. Г. – СПб. : Питер, 2001. – 282 с.
2. Асеев В. Г. Значимость и временная стратегия поведения / Асеев В. Г. // Психол. журн. – 1981. – Т. 2. – № 6. – С. 28–37.
3. Вудкок М. Раскрепощенный менеджер: Для руководителя-практика / М. Вудкок, Д. Френсис. – М. : Дело, 1991. – 220 с.
4. Головаха Е. И. Психологическое время личности / Е. И. Головаха, А. А. Кроник. – К. : Наук. думка, 1984. – 207 с.
5. Зейгарник Б. В. Теории личности в зарубежной психологии / Б. В. Зейгарник Б. В. – М. : Изд-во МГУ, 1982. – 128 с.
6. Цуканов Б. Й. Время в психике человека : монография / Б. Й. Цуканов. – Одесса : Астропринт, 2000. – 220 с. 10. Элькин Д. Г. Восприятие времени / Д. Г. Элькин. – М. : АПН РСФСР, 1962. – 311 с.

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте труднощі в розвитку вміння планувати час.

ТЕМА: РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ РЕФЛЕКСІЇ ЯК ВАЖЛИВОЇ СКЛАДОВОЇ УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: розвиток вміння розуміти психічний стан інших людей та вербалізувати власний.

Професійна спрямованість: сприяти розвитку соціальної рефлексії як важливої складової у структурі професійних вмінь та здібностей.

План:

1. Поняття про соціальну рефлексію.
2. Шляхи розвитку соціальної рефлексії.

Зміст лабораторного заняття:

1. Ознайомити студентів із проблемою соціальної рефлексії.
2. Попрацювати з окремими техніками, спрямованими на розвиток соціальної рефлексії.

1. **Вправа «Впізнай емоцію»** (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: *розвиток вміння розуміти емоції інших людей.*

2. **Вправа «Впізнай емоцію-2»** (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: *розвиток вміння розуміти емоції інших людей.*

3. **Вправа «Уявна розмова по телефону»** (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: *розвиток вміння розуміти та віддзеркалювати емоції інших людей.*

4. **Вправа «Впізнай дію»** (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: *розвиток вміння розуміти та віддзеркалювати емоції інших людей.*

5. **Вправа «Емоція-антонім»** (описана у книзі Хрящевої Н.І.)

Мета вправи: *розвиток вміння розуміти та віддзеркалювати емоції інших людей.*

Література

Основна література

7. Изард К.Э. Психология эмоций / К.Э. Изард / Перев. с англ. – СПб: Издательство «Питер», 1999. – 464 с.: ил. (Серия «Мастера психологии»).
8. Кириленко Т. С. Психология: эмоциональная сфера личности: Учебный пособие. – К.: Либідь, 2007. – 256 с.
9. Матійків І.М. Основи тренерської майстерності: [навч.-метод. посіб.] / Матійків І.М., Якимів А.І., Черняк Т.Г. / За заг. ред. А.І. Якиміва. – Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. – 392 с.
10. Психогимнастика в тренинге / Под редакцией Н.Ю. Хрящевой. – СПб.: Институт Тренинга, 2006. – 256 с.
11. Селье Г. Стресс без дистресса. – М.: Прогресс, 1982. – 127 с.

Додаткова література

1. Аракелов Г. Г. Стресс и его механизмы // Вестник МГУ. Серия 14. Психология. -1995, - № 4. - С. 45-54.
2. Васильев И. А. К вопросу об индикаторах эмоциональных состояний // Психологические исследования. - М.: Изд-во МГУ, 1973. - Вып. 4. - С. 35-40.

3. Водопьянова Н. Е Синдром «психического выгорания» в коммуникативных профессиях // Психология здоровья / Под ред. Г. С. Никифорова. - СПб.: Изд-во СПбГУ, 2000. - С. 443-463.
4. Майстренко Т.М. Особливості розвитку здібностей в учбово-професійній діяльності // Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – С. 129-140.

Контрольні питання і завдання:

1. Категоризуйте поняття «соціальна рефлексія».
2. Виділіть основні шляхи розвитку соціальної рефлексії.

ТЕМА: РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ

Мета: сприяти успішній адаптації першокурсників через розвиток комунікативних навичок.

Професійна спрямованість: сприяти розвитку комунікативних навичок як важливої складової у структурі професійних вмінь та здібностей.

План:

1. Поняття про комунікацію та комунікативні навички.
2. Шляхи розвитку комунікативних навичок.

Зміст лабораторного заняття:

1. Ознайомити студентів із проблемою комунікації.
2. Попрацювати з окремими техніками, спрямованими на розвиток комунікативних навичок.

1. **Вправа «Професійні якості, які допомагають слухати і чути іншу людину»**
(описана у книзі Дуткевич Т.В., Ставицької О.В.)

Мета вправи: усвідомлення професійних якостей, які допомагають слухати і чути інших людей.

2. **Вправа «Зіпсований телефон»** (описана у книзі Дуткевич Т.В., Ставицької О.В.)

Мета вправи: усвідомлення причин спотворення інформації.

3. **Техніки активного слухання** (описані у книзі Дуткевич Т.В., Ставицької О.В.)

Мета вправи: усвідомлення конструктивних шляхів розуміння співбесідника.

Література

Основна література

1. Атватер, И. Я вас слушаю / И. Атватер. – М. : Экономика, 1984. – 137 с.
2. Дуткевич Т.В., Ставицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – С. 184-192.
3. Джонсон Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Девід В. Джонсон; пер. з англ. В. Хомика. – К.: КМ Академія, 2003. – 288 с.: іл.
4. Корніяка О.М. Психологія комунікативної культури школяра: монографія / О.М. Корніяка. – К.: Міленіум, 2006. – 336 с.

Додаткова література

1. Бутенко Т. О. Активні методи навчання у формуванні комунікативної компетентності студентів / Т.О. Бутенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-11/09btocsf.pdf>
2. Евтихов, О. В. Практика психологического тренинга / О. В. Евтихов. – СПб. : Речь, 2004. – 256 с.
3. Коломінський Н.Л. Методологічні засади професійної підготовки практичного психолога // Практична пс. Речевая коммуникация: успешность речевого взаимодействия: учеб. пособие для ун-тов и ин-тов / Е.В. Ключев. – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2002. – 317 с.
4. Мудрик А.К. Соціальний інтелект та соціальна компетентність / А.К. Мудрик // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 3. – С. 6–9.
5. Напрасна О.Б. Індивідуально-психологічні особливості когнітивно-стильових характеристик навчальної діяльності студентів: дис. канд. психол. наук: спец.19.00.01 / Напрасна Оксана Борисівна. – К., 2004. – 188 с.
6. Психология общения. Энциклопедический словарь / под общей ред. А. А. Бодалева. – М. : Когнито-Центр. – 300 с.
7. Словарь терминов по психологическому консультированию [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://psychological_counseling.academic.ru/96

Контрольні питання і завдання:

1. Категоризуйте поняття «комунікація».
2. Виділіть основні шляхи розвитку комунікативних навичок.

ТЕМА: РОЗВИТОК МОВНОЇ КРЕАТИВНОСТІ ЯК ВАЖЛИВОГО АДАПТАЦІЙНОГО РЕСУРСУ

Мета: сприяти успішній адаптації першокурсників через розвиток мовної креативності.

Професійна спрямованість: сприяти розвитку мовної креативності як важливої складової у структурі професійних вмінь та здібностей.

План:

1. Поняття про мовну креативність.
2. Шляхи розвитку мовної креативності.

Зміст лабораторного заняття:

1. Ознайомити студентів із проблемою креативності.
2. Попрацювати з окремими техніками, спрямованими на розвиток мовної креативності.

1. Техніка «15 слів» (О. Тараріна)

Мета вправи: розвиток ораторських здібностей.

2. Техніка «Оратор» (модифікація О. Тараріної)

Мета вправи: розвиток ораторських здібностей.

3. Техніка «Іменники-прикметники-дієслова» (О. Тараріна)

Мета вправи: розвиток мовної креативності.

4. Техніка «Трійки слів» (О. Тараріна)

Мета вправи: розвиток мовної креативності.

Література

Основна література

1. Атватер, И. Я вас слушаю / И. Атватер. – М. : Экономика, 1984. – 137 с.
2. Джонсон Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Девід В. Джонсон; пер. з англ. В. Хомика. – К.: КМ Академія, 2003. – 288 с.: іл.
3. Тарарина Е.В. Практикум по арт-терапии: шкатулка мастера. Научно-методическое пособие. – Луганск: Элтон, 2013. – 160 с.

Додаткова література

1. Бутенко Т. О. Активні методи навчання у формуванні комунікативної компетентності студентів / Т.О. Бутенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-11/09btocsf.pdf>
2. Психология общения. Энциклопедический словарь / под общей ред. А. А. Бодалева. – М. : Когнито-Центр, 2011. – С. 300.
3. Словарь терминов по психологическому консультированию [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://psychological_counseling.academic.ru/96

Контрольні питання і завдання:

1. Категоризуйте поняття «мовна креативність».
2. Виділіть основні шляхи розвитку мовної креативності.

Тема для самостійного опрацювання (модуль IV)

Підберіть 3-4 вправи для розвитку двох професійно-важливих вмінь (професійно-важливі вміння оберіть для себе самостійно на основі переліку, представленого в алгоритмі ПОЗ).

Оцінювання

■ Опис вправ	1 оцінка
--------------	----------

ЗАВДАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ АУДИТОРНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

(ЗМІСТОВІ МОДУЛІ ІІІ, ІV)

Умовою допуску до АКР є зарахування всіх видів робіт, передбачених програмою курсу та проходження перевірки рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання.

Професійно-орієнтоване завдання.

Максимальна кількість балів – 100.

Професійно-орієнтоване завдання передбачає розробку одного тренінгового заняття, метою якого є соціальна інтеграція в академічну групу.

ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Написання екзаменаційної роботи.

- Володіти теоретичним матеріалом з тем курсу.
- Виконати всі обов'язкові завдання, передбачені робочою програмою та інструктивно-методичними матеріалами.
- Пройти перевірку рівня засвоєння знань з тем, які виносилася на самостійне опрацювання, на індивідуальній консультації у викладача.

Структура екзаменаційного білета

Екзаменаційний білет включає **три види** завдань.

I. Тестове завдання (максимальна кількість балів - 20).

Приклад тестового завдання:

Оберіть один із запропонованих варіантів відповіді

Зроблене на основі аналізу наукових джерел, власних умовисновків і спостережень припущення про основні результати досліджень. Це:

- а) об'єкт дослідження;
- б) предмет дослідження;
- в) гіпотеза дослідження;
- г) актуальність дослідження.

II. Теоретичне питання (максимальна кількість балів - 30).

III. Професійно-орієнтоване завдання (*Конспектування запропонованої статті відповідно до вимог конспектування першоджерел/написання есе за переглянутим відеороликом.* Максимальна кількість балів – 50).

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Охарактеризуйте види психологічних знань.
2. Дайте характеристику професії психолога.
3. Проаналізуйте етичні засади діяльності психологів.
4. Проаналізуйте основні етичні принципи та проблеми в роботі психолога.
5. Основи науково-дослідницької роботи студентів-психологів: проаналізуйте правила оформлення бібліографії та структуру психологічного дослідження.
6. Проаналізуйте особливості роботи практичного психолога в різних галузях. Опишіть специфіку підготовки психологів до роботи в різних галузях.
7. Охарактеризуйте види навчальної діяльності студентів.
8. Опишіть особливості роботи з навчальною та науковою літературою (підбір літератури, проблема розуміння тексту).
9. Опишіть особливості роботи студентів у навчальний час (на лекціях, практичних та лабораторних заняттях), визначте правила формулювання думки та оформлення усних і письмових відповідей.
10. Опишіть особливості підготовки студентів до занять (підготовка до усних виступів, конспектування першоджерел, визначення понять, підготовка рефератів).
11. Опишіть особливості підготовки студентів до заліково-екзаменаційної сесії, охарактеризуйте особливості роботи під час сесії.
12. Охарактеризуйте професійні та особистісні якості психолога. Визначте роль самоосвіти та самовиховання у розвитку професійних якостей психолога.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ З ОСНОВАМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕОНТОЛОГІЇ»

Основна

1. ART-коучинг. Техники пРОСТых решений. / Елена Тарарина. – К.: Саммит-Книга, 2015. – 88 с.
2. Алексеевна Т.В. Психологічні фактори та прояви процесу адаптації студентів до навчання у ВНЗ. – К.: нац. Університет ім. Т. Шевченка- К., 2004. - 20с.
3. Алякринский Б.С. Беседы о самовоспитании. – М.: Знание, 1977. – С. 130-148, 149-170.
4. Антонов А.В. Сприймання та розуміння тексту. – К.: “Знання”. УРСР, 1977. – 48 с.
5. Болотова А. К. Психология организации времени : учеб. пособ. / Болотова А. К. – М. : Аспект Пресс, 2006. – 254 с.
6. Бохонкова Ю. О. Социально - психологическая адаптация студенчества в условиях вуза // Теоретичні і прикладні проблеми психології. – 2004. - №2(7). – С.138-149.
7. Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2008. – №3. – С.9-13.
8. В помощь студенту-первокурснику / под ред. Б.Г. Иоганзена и Ф.Ф. Шамахова. – Томск, Изд. ТГУ, 1965. – С.5-35.
9. Вачков, И.В. Введение в профессию «психолог»: учеб. пособие / В.И.Вачков, И.Б.Гриншпун, Н.С.Пряжников; Под ред. И.Б.Гриншпуна. – 3-е изд., стер. – М. – Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2004. – 464 с.
10. Введение в психологию / Под ред. А.В. Петровского. – М.: Академия, 1996. – 494 с.
11. Введение в специальность: Учеб. пособие для студентов пед ин-тов / Л.И. Рувинский, В.А. Кан-Калик, Д.М. Гришин и др. – М.: Просвещение, 1988. – С. 24-36.
12. Годфруа Ж. Что такое психология. – В 2-х кн. – Т.1. – М.: Мир, 1996. – С. 64-128.
13. Головатый Н.Ф. Учись учиться: Учеб.-метод. Разработка. – К.: МАУП, 2000. – 76 с.
14. Дейвід Вестбрук. Подолати депресію / пер. з англ. Діани Бузько; наук. ред. Катерина Явна. (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів: Видавництво Свічадо, 2016. – 94 с.
15. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
16. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 350 с.
17. Зотова О.И., Кряжева И.Н. Некоторые аспекты социально-психологической адаптации личности // Психол. механизмы регуляции социального поведения: Сб.ст. – М.: Наука, 1976. – С.219-232.
18. Изард К.Э. Психология эмоций / К.Э. Изард / Перев. с англ. – СПб: Издательство «Питер», 1999. – 464 с.: ил. (Серия «Мастера психологии»).
19. Казміренко В.П. Програма дослідження психолого-соціальних чинників адаптації молодшої людини до навчання у ВНЗ та майбутньої професії / В.П. Казміренко // Практична психологія та соціальна робота. - 2004. - №6. - С.76-78.
20. Кайгер В. Адаптивні механізми самосвідомості й самоідентифікації // Соціальна психологія. – 2005. – №6. – С. 84-94.
21. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. – М.: Смысл, 2000. – 288 с.
22. Кузнецова Н.В. Условия адаптации первокурсников к учебному процессу в Благовещенском филиале СГА [Електронний ресурс] / Н. В. Кузнецова – Режим доступу: http://www.sga.su/arch/2007/konf_mKuznetsova.htm
23. Левківська Г. П. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти / Левківська Г.П., Сорочинська В.С., Штифурак В. С. – К., 2000. – 102 с.
24. Левківська Г.П., Сорочинська В.С., Штифурак В.С. Адаптація першокурсників в умовах вищого навчального закладу: Навчальний посібник. – К., 2001. – 128 с.

25. Лукашевич Н.П., Сингаевская И.В., Бондарчук Е.И. Психология труда: Учеб.-метод. пособие / Под ред. Н.П. Лукашевича. – К.: МАУП, 1997. – 104 с.
26. Матійків І.М. Основи тренерської майстерності: [навч.-метод. посіб.] / Матійків І.М., Якимів А.І., Черняк Т.Г. / За заг. ред. А.І. Якиміва. – Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. – 392 с.
27. Музика О.Л. Курсові роботи з психології: методичні рекомендації. – 2-е вид., вип. та доп. – Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 104 с.
28. Музика О.Л. Професійно-орієнтовані завдання у системі підготовки студентів-психологів // Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Житомир, 2010. – С. 7 – 22.
29. Научитель Д. Адаптация студента в вузе // Практична психологія та соціальна робота. – 2001. – №7. – С. 21-23.
30. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелєва та ін.: Підручник. К.: Либідь, 1999. – С.18-31, 49-56.
31. Петухов В.В., Столин В.В. Предмет и задачи психологической науки и практики / в кн.: Петухов В.В., Столин В.В. Психология. Метод. Указ. М.: Изд-во МГУ, 1989. – С. 5-11, 18-21.
32. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.: ТОВ “Філ-студія”, 2006. – 320с.
33. Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Житомир, 2010. – 587 с.
34. Психогимнастика в тренинге / Под редакцией Н.Ю. Хрящевой. – СПб.: Институт Тренинга, 2006. – 256 с.
35. Психологічна деонтологія: етичні кодекси. Хрестоматія / Укладач В.О. Климчук. – Житомир, 2003. – 64 с.
36. Резник Т.І. Психологічний зміст труднощів у навчанні студентів-першокурсників // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №1. – С. 1-3.
37. Свиридов Н.А. Социальная адаптация личности в коллективе // Социологические исследования. – 1980. – №3. – С. 51.
38. Тарарина Е.В. Практикум по арт-терапии: шкатулка мастера. Научно-методическое пособие. – Луганск: Элтон, 2013. – 160 с.
39. Фопель К. Как научить детей сотрудничать? Психологические игры и упражнения: Практическое пособие / Пер. с нем.; В 4-х томах. Т. 3. – М.: Генезис, 1998. – 160 с.
40. Хижняк Л. М. Роль самоменеджменту в сучасних освітніх технологіях у вищій школі / Л. М. Хижняк // Сучасні освітні технології у вищій школі : матеріали міжнар. наук.-метод. конф., (1-2 листоп. 2007 р.). – К., 2007. – С. 118–120.
41. Чепелєва Н.В. Теоретичне обґрунтування моделі особистості практичного психолога / Н.В. Чепелєва, Н.І. Пов'якель // Психологія : Зб-к наук. праць. – Вип. 3. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 1998. – С. 35-41.
42. Чепелєва Н.В. Психологія читання тексту студентами вузів. – К.: Либідь, 1990. – С. 58-64, 74-92.
43. Шустова Н.Е., Гриценко В.В. Социально-психологическая адаптация молодежи и отношение к социальным нормам // Психологический журнал. – 2007. – том 28. – №1. – С. 46-57.
44. Щербакова К.Й. Вступ до спеціальності: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1990. –С. 13-24, 19-40.

Додаткова

1. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания / Ананьев Б. Г. – СПб. : Питер, 2001. – 282 с.
2. Асеев В. Г. Значимость и временная стратегия поведения / Асеев В. Г. // Психол. журн. – 1981. – Т. 2. – № 6. – С. 28–37.

3. Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів / Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2002. – 114с.
4. Войтович Н. Відмінності шкільного та студентського колективів як аспект проблеми адаптації першокурсників до умов ВЗО// Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у ВЗО: 36. наук. ст. - Луцьк: держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999. - С. 57-65
5. Вудкок М. Раскрепощенный менеджер: Для руководителя-практика / М. Вудкок, Д. Френсис. – М. : Дело, 1991. – 220 с.
6. Головатий М.Ф. Політична психологія: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2001. – 136 с.
7. Головаха Е. И. Психологическое время личности / Е. И. Головаха, А. А. Кроник. – К. : Наук. думка, 1984. – 207 с.
8. Гринцив М.В. Роль емоцій в розвитку способности к саморегуляции / М.В. Гринцив // Збірник наукових праць «Психологічні науки» Том 2, Випуск 10 (91). – 2014.- С. 84-88.
9. Гудвин Дж. Представление результатов психологических исследований // Исследование в психологии. – СПб.: Питер, 2004. – С. 458-474.
10. Зарицька В.В. Саморегуляція емоцій в структурі емоційного інтелекту / В.В. Зарицька // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди "Психологія". – 2010. - №6. – С. 33-37.
11. Зейгарник Б. В. Теории личности в зарубежной психологии / Б. В. Зейгарник Б. В. – М. : Изд-во МГУ, 1982. – 128 с.
12. Ивин А.А. Искусство правильно мыслить: Кн. для учащихся. – М.: Просвещение, 1986. – 244 с.
13. Квинн В. Прикладная психология. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 560 с.
14. Кретти Брайент Дж. Психология в современном спорте. Пер. с англ. Ханина Ю.Л. – М.: «Физкультура и спорт», 1978. – 120 с.
15. Майстренко Т.М. Особливості розвитку здібностей в учбово-професійній діяльності // Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – С. 129-140.
16. Немов Р.С. Психология. Том 1. – М.: Владос, 1998. – 688 с.
17. Основы практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. – К.: Либідь, 1999. – 536 с.
18. Панькович О. Проблеми адаптації у вищому закладі освіти: методики індивідуально-психологічного консультування// Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у вищому закладі освіти: 36. наук. ст. - Луцьк: держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999. - С.70-71.
19. Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Вип. 2. – Кам'янець-Подільський: Аксіома. – 2008. – 408 с.
20. Психологический словарь /Под ред. В.В. Давыдова, А.В. Запорожца и др. – М.: Педагогика, 1983. – 448 с.
21. Психология. Словарь / Под общей ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.
22. Психология. Словарь /Под ред. А.В. Петровского., М.Г. Ярошевского – М.: Политиздат, 1990. – 496 с.
23. Психологічна деонтологія (інтерв'ю з директором Українського науково-методичного центру психології та соціальної роботи Віталієм Григоровичем Панком) // Психолог. – 2004. – №43(139). – С.2-4.
24. Саенко Ю.В. Техники и приемы регуляции эмоций / Ю.В. Саенко // Вопросы психологии. – 2010. – № 3. – С. 83-93.

25. Солсо Р.Л., Джонсон Х.Х., Бил М.К. Документальное оформление результатов исследования // Солсо Р.Л., Джонсон Х.Х., Бил М.К. Экспериментальная психология: практический курс. – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2001. – С. 221-245.
26. Соціологія: словник термінів і понять / За заг. ред. М.А. Козловця. – Житомир: Видавництво “Волинь”. – 2003. – 236 с.
27. Философский словарь / Под. ред. И.Т. Фролова. – М.: Политиздат, 1991. – 560 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.zu.edu.ua/>
2. <http://www.zu.edu.ua/spf/socpsih.html>

Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій; навчальна програма, ілюстративні матеріали; комплекс тестових завдань
2. Музика О.Л. Професійно-орієнтовані завдання у системі підготовки студентів-психологів // Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. **(Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1.4/17-Г-3165 від 28.09.2010 року) – 3-тє вид., перероб. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2010.**

ДОДАТОК №1

Перелік тем рефератів (змістовий модуль I, II)

№п/п	Вид реферату	Тема реферату	Рекомендована література
1.	Рефлексивний	Обґрунтування взаємозв'язку діяльності та мотиву в статті О.М. Леонтьєва «Про категорії предметної діяльності»	<i>Леонтьєв О.М.</i> Про категорії предметної діяльності // <i>Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М.</i> Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 300-314.
2.	Персонологічний	О.М. Леонтьєв про процеси смислоутворення і регуляції діяльності	<i>Леонтьєв О.М.</i> Про категорії предметної діяльності // <i>Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М.</i> Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 300-314.
3.	Реферат-квінтесенція	Поняття про особистість у статті О.М. Леонтьєва «Індивід та особистість»	<i>Леонтьєв А.Н.</i> Индивид и личность // <i>Хрестоматия по психологии / Под ред. А.В. Петровского.</i> – М., Просвещение, 1987. – С.140-145.
4.	Реферат-квінтесенція	Поняття про соціальну ситуацію розвитку в статті Л.С. Виготського «Структура і динаміка віку»	<i>Виготський Л.С.</i> Структура і динаміка віку // <i>Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М.</i> Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 273-284.
5.	Персонологічний	Внесок Л.С. Виготського у психологію навчання	<i>Виготський Л.С.</i> Структура і динаміка віку // <i>Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М.</i> Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 273-284.
6.	Персонологічний	Розвиток особистості в культурно-історичній теорії Л.С. Виготського	<i>Виготський Л.С.</i> Структура і динаміка віку // <i>Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М.</i> Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 273-284.
7.	Реферат-квінтесенція	Поняття про рефлексію та мотиви у статті С.Л. Рубінштейна «Людина як суб'єкт життя»	<i>Рубінштейн С.Л.</i> Людина як суб'єкт життя // <i>Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М.</i> Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 286-298.
8.	Персонологічний	Структура особистості в теорії С.Л. Рубінштейна	<i>Рубінштейн С.Л.</i> Людина як суб'єкт життя // <i>Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М.</i> Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 286-298.
9.	Реферат-квінтесенція	Поняття про увагу в статті П.Я. Гальперина «До проблеми уваги»	<i>Гальперин П.Я.</i> К проблеме внимания // <i>Хрестоматия по психологии / Под ред. А.В. Петровского.</i> – М., Просвещение, 1987. – С.169 –175.

10.	Реферат-квінтесенція	Поняття про сприймання у статті Р.Л. Грегорі «Предмети і відображення»	<i>Грегори Р.Л.</i> Предметы и изображения // Хрестоматия по психологии / Под ред. А.В. Петровского. – М., Просвещение, 1987. – С.189-194.
11.	Реферат-квінтесенція	Класифікація й означення типів установок за Д.М. Узнадзе	<i>Узнадзе Д.Н.</i> Психологія установки // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 317-331.
12.	Персонологічний	Внесок Д.М. Узнадзе в розвиток учіння про установку	<i>Узнадзе Д.Н.</i> Общее учение об установке // Хрестоматия по психологии / Под ред. А.В. Петровского. – М., Просвещение, 1987. – С.101-107.
13.	Персонологічний	К.К. Платонов про критерії розуміння динамічної структури особистості	<i>Платонов К.К.</i> Концепція динамічної функціональної структури особистості // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 332-341.
14.	Персонологічний	І.П. Павлов про природу умовного рефлексу	<i>Павлов И.П.</i> Условный рефлекс // Хрестоматия по психологии / Под ред. А.В. Петровского. – М., Просвещение, 1987. – С.76-83.
15.	Реферат-квінтесенція	Класифікація помилкових дій у статті З. Фрейда «Помилкові дії»	<i>Фрейд З.</i> Друга лекція. Помилкові дії // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 35-42.
16.	Реферат-квінтесенція	Поняття архетипу та символу в аналітичній психології К. Юнга	<i>Юнг К.</i> Поняття колективного несвідомого // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 78-87.
17.	Персонологічний	Е. Фромм про механізми втечі від свободи	<i>Фромм Е.</i> Індивід, його відособленість і подвійний характер свободи // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 90-99.
18.	Рефлексивний	Аналіз причин незадоволеності шлюбом у статті К. Хорні «Проблеми шлюбу»	<i>Хорні К.</i> Проблеми шлюбу // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 101-111.
19.	Персонологічний	Внесок А. Фрейд у розвиток дитячого психоаналізу	<i>Фрейд А.</i> Вступ до техніки дитячого психоаналізу // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 112-120.
20.	Реферат-квінтесенція	Поняття про ідентичність у статті Е. Еріксона «Життєвий цикл: епігенез ідентичності»	<i>Еріксон Е.</i> Життєвий цикл: епігенез ідентичності // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. –

			Житомир, 2009. – С. 123-127.
21.	Реферат-квінтесенція	Поняття про особистість у статті К. Роджерса «Що означає ставати особистістю»	<i>Роджерс К.</i> Що означає ставати особистістю // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 130-141.
22.	Реферат-квінтесенція	Поняття про психодраму в статті Я. Морено «Колиска психодрами»	<i>Морено Я.</i> Колиска психодрами // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 144-158.
23.	Реферат-квінтесенція	Поняття про самоактуалізованість у статті А. Маслоу «Самоактуалізовані люди: дослідження психічного здоров'я»	<i>Маслоу А.</i> Риси самоактуалізованої особистості // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 160-182.
24.	Персонологічний	Внесок А. Бандури в розвиток теорії соціального навчання	<i>Бандура А.</i> Навчання через відповідні наслідки // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 209-213.
25.	Персонологічний	А. Адлер про почуття неповноцінності та почуття спільності	<i>А.Адлер.</i> Порятунком людства за допомогою психології // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 70-75.
26.	Рефлексивний	Аналіз основних положень логотерапії у статті В.Франкла «Основні поняття логотерапії»	<i>В. Франкл.</i> Основні поняття йоготерапії // Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2009. – С. 184-199.

АЛГОРИТМ РОБОТИ НАД ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИМИ ЗАВДАННЯМИ З ПСИХОЛОГІЇ (О.Л. МУЗИКА, В.В. ГОРБУНОВА, І.С. ЗАГУРСЬКА, Т.М. МАЙСТРЕНКО)

I. ЕТАП ПЕРВИННОГО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ															
Порядок дій		Критерії оцінювання та спосіб презентації*													
1.1. Категоріально-термінологічне довизначення проблеми, з якою звернулися до психолога (уточнення проблеми, її переформулювання з використанням базових психологічних категорій, понять та термінів)		Діалогічне формулювання проблеми з дотриманням принципу поваги до людини, яка звернулася за психологічною допомогою. Використання базових категорій, понять та термінів, необхідних для подальшої роботи з проблемою. Доступність переформульованої проблеми для сприймання людини, що звернулася за допомогою. Опис роботи із проблемою у формі діалогу.													
1.2. Формування реалістичних очікувань у людини, яка звернулася за допомогою та визначення напрямків практичної роботи психолога		Виокремлення тих моментів у проблемі, які відносяться та не відносяться до компетенції психолога. Аргументованість вибору напрямку практичної роботи психолога (психодіагностична, консультаційна, корекційно-розвивальна, просвітницько-профілактична та інші види робіт). Конкретність очікувань від роботи психолога. Опис меж компетенції психолога. <table><tr><td>Напрямок практичної роботи</td><td>Обґрунтування</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table> Перелік очікуваних результатів від роботи психолога.		Напрямок практичної роботи	Обґрунтування										
Напрямок практичної роботи	Обґрунтування														
II. ПЛАНОВО-ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП															
2.1. Аналіз власного досвіду виконання подібних завдань при вивченні навчальних дисциплін та проходженні практик		Повнота переліку навчальних дисциплін, модулів та тем, завдань практик, де виконувалися аналогічні або близькі за змістом завдання. <table><tr><td>Дисципліна</td><td>Модуль</td><td>Тема</td><td>Зміст питань</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> <table><tr><td>Назва практики</td><td>Зміст завдань</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>		Дисципліна	Модуль	Тема	Зміст питань					Назва практики	Зміст завдань		
Дисципліна	Модуль	Тема	Зміст питань												
Назва практики	Зміст завдань														
2.2. Підбір і аналіз літератури та формулювання припущень про причини виникнення проблеми		Наявність всіх видів джерел (довідкова література, монографії, вузькоспеціалізовані статті). Використання електронних каталогів, Internet-ресурсів. Правильність бібліографічного опису. Зазначення основних тез, ідей з конкретних книг чи статей, що дозволяють глибше зрозуміти проблему. Обґрунтованість припущень щодо причин проблеми. <table><tr><td>Бібліографічний опис джерела</td><td>Основні ідеї та тези, що стосуються проблеми</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>		Бібліографічний опис джерела	Основні ідеї та тези, що стосуються проблеми										
Бібліографічний опис джерела	Основні ідеї та тези, що стосуються проблеми														

* Усі матеріали представляйте у презентації, створеній у Power Point

	<p>Опис припущень щодо причин виникнення проблеми.</p> <p>Пам'ятайте, що посилання виключно на підручники та конспекти лекцій свідчить про низький фаховий рівень психолога.</p>		
<p>2.3. Консультація з фахівцями (в першу чергу це спеціалісти з окремих дотичних до психології галузей (соціологія, психіатрія, педіатрія, дефектологія, правознавство тощо), а також психологи – визнані авторитети в окремих аспектах вашої проблеми)</p>	<p>Аргументоване обґрунтування потреби у консультації фахівця.</p> <p>Визначення фахівців, до яких можна звернутися за консультацією.</p> <p>Повнота переліку та правильність питань для консультації.</p>		
	<p>Фахівець</p>	<p>Обґрунтування необхідності консультації</p>	<p>Перелік питань</p>
	<p>Пам'ятайте, що з учителями, шкільними психологами, працівниками установ та іншими поінформованими особами ви можете просто радитися або уточнювати окремі аспекти проблеми. Консультуватися можна лише з тими, чий професійні знання апіорі глибші за ваші.</p>		
<p>2.4. Складання розгорнутого плану виконання завдання, підбір методів та аналіз ресурсів</p>	<p>Повнота плану, наявність всіх необхідних етапів.</p> <p>Відповідність методів задачам, що стоять перед психологом на кожному з етапів.</p> <p>Перелік необхідних матеріалів.</p>		
	<p>Етап роботи</p>	<p>Методи та процедури</p>	<p>Необхідні ресурси</p>
<p>2.5. Передбачення проблемних моментів (нерозуміння клієнтом причин проблеми, орієнтація клієнта на швидкий результат, перекладання на психолога відповідальності за вирішення проблеми, провокативна поведінка клієнта (провокація агресії, подвійних стосунків, порушення закону тощо), інші проблемні моменти)</p>	<p>Відповідність виділених проблемних моментів специфіці завдання.</p> <p>Глибина аналізу можливих причин проблемних ситуацій.</p> <p>Продуманість варіантів уникнення проблемних моментів.</p>		
	<p>Проблемні моменти</p>	<p>Причини виникнення</p>	<p>Шляхи уникнення</p>
	<p>Пам'ятайте, що відсутність літератури (те, що ви її не знайшли) чи брак часу (те, що ви не змогли його спланувати) не є проблемними моментами, які стосуються ПОЗ. Професійне життя завжди багатше за навчання, а тому фраза на зразок “ми такого не вчили” також є проблемним моментом, який ПОЗ не стосується.</p>		
<p>2.6. Підготовка матеріалів, необхідних для виконання завдання (структура первинного інтерв'ю, бланки методик, стимульний матеріал, корекційна програма, програма тренінгу, робочі альбоми для ведучого та учасників тренінгу, інші матеріали)</p>	<p>Повнота та якість матеріалів, їх відповідність задачам, що стоять перед психологом.</p> <p>Представлення матеріалів.</p>		
	<p>III. ЕТАП ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ</p>		

3.1. Збір емпіричних даних (діагностичне дослідження, експеримент, біографічне дослідження, психосемантичне дослідження, первинне діагностичне інтерв'ю, інші способи дослідження проблеми)	Правильність збору емпіричних даних з використанням обов'язкової методики. Обґрунтованість вибору додаткової методики (якщо такий вибір був). Якість структурування та презентації зібраних матеріалів. <i>Обґрунтування вибору додаткової методики (якщо такий був).</i> <i>Текстове, табличне, графічне представлення отриманих даних.</i>
3.2. Аналіз та інтерпретація отриманих даних	Правильність вибору методів якісного (класифікація, опис окремих випадків, схематизація, типологізація тощо) та кількісного аналізу (описові статистики, кореляційний аналіз, методи статистичного висновку, методи багатовимірної статистики). Відповідність емпіричних даних та зроблених висновків. Глибина та повнота аналізу та інтерпретації отриманих даних. <i>Аналіз та інтерпретація отриманих даних.</i>
3.3. Надання психологічної допомоги* (консультативна бесіда, психотерапевтична робота, тренінгове заняття, розвиваюче заняття, навчаючий експеримент, інші ситуації практичної роботи)	Правильність застосування психологічних технік та методик з дотриманням конкретних вимог, обґрунтованих та описаних їх авторами. Обґрунтованість вибору додаткових технік та методик (якщо такий вибір був). Дотримання принципів професійної етики. <i>Обґрунтування вибору додаткової техніки або процедури (якщо такий був).</i> <i>Опис процесу надання допомоги.</i>
IV. ЗВІТНО-ПІДСУМКОВИЙ ЕТАП	
4.1. Представлення результатів людині, яка звернулася із запитом (висновок за результатами дослідження, підсумкова консультативна бесіда, звіт за результатами тренінгової роботи, виступ на батьківських зборах, перед виробничим колективом, інші варіанти представлення результатів)	Правильність та обґрунтованість висновків. Якість оформлення звіту, повідомлення, діагностичного висновку тощо. Узгодження очікувань (пункт 1.2.) і отриманих результатів. <i>Діалогічне представлення результатів роботи замовнику чи клієнту з використанням табличних, графічних, відео матеріалів тощо.</i>

* пункт може бути пропущений з огляду на особливості завдання

V. ЕТАП САМОАНАЛІЗУ, ГРУПОВОЇ РЕФЛЕКСІЇ ТА САМОРОЗВИТКУ

	Навчально-професійні вміння	Складові навчально- професійних умінь (субуміння, дії та операції)	Самооцінка навчально- професійних умінь	Як референтні особи оцінили б мої вміння			Оцінка групи	Професійно-важливі якості (властивості особистості)	Самооцінка професійно- важливих якостей	Як референтні особи оцінили б мої професійно- важливі якості			Оцінка групи		
				викладач	одногрупник					інша особа	викладач	одногрупник		інша особа	
					+	-						+			-
45	Проводити категоріально- термінологічне довизначення проблеми	володіння категоріально- термінологічним апаратом						теоретично-професійне мислення							
		мовленнєві та інтерпретаційні вміння						чутливість							
		вміння вести діалог						комунікабельність							
		спонукати клієнта до рефлексії						толерантність							
		доступно пояснювати психологічні терміни						антиципація							
		підтримувати зворотній зв'язок						неупередженість							
		виокремлювати конкретну психологічну проблему з клієнтського запиту													
Формувати реалістичні очікування	аналізувати очікування клієнта на предмет реалістичності						професійна інтуїція								
	вміння пояснити клієнту межі власної професійної компетенції						комунікабельність								
	визначати здатність клієнта об'єктивно оцінювати свій стан						діалогічність								
	визначати міру участі клієнта у роботі над проблемою						переконливість								
	окреслювати межі очікувань та						принциповість								

46		<i>відповідальності клієнта і психолога</i>													
	Визначати напрямки майбутньої практичної роботи	<i>визначати власні можливості і вміння для вирішення проблеми</i>							<i>професійна компетентність</i>						
		<i>співвідносити клієнтський запит з напрямками практичної роботи</i>							<i>адекватна професійна самооцінка</i>						
		<i>аналізувати ресурсні можливості клієнта</i>							<i>прагматизм</i>						
	Аналізувати власний досвід подібної роботи	<i>актуалізовувати власний професійно важливий досвід</i>							<i>системність мислення</i>						
		<i>визначати дотичні до проблеми теми та модулі з вивчених дисциплін</i>							<i>професійна рефлексія</i>						
		<i>виокремлювати раніше сформовані вміння, необхідні для виконання завдання</i>							<i>уважність до власного досвіду</i>						
	Підбирати та аналізувати літературу	<i>працювати з електронними та паперовими каталогами</i>							<i>педантичність</i>						
		<i>користуватися пошуковими Інтернет-системами</i>							<i>грамотність</i>						
		<i>стисло виокремлювати головні ідеї з опрацьованих джерел</i>							<i>аналітичність мислення</i>						
		<i>аналізувати проблему з точки зору теоретичних та прикладних аспектів</i>							<i>системність мислення</i>						
		<i>оцінювати джерела з точки зору їх наукової та прикладної цінності</i>							<i>ерудованість</i>						
		<i>правильно оформлювати бібліографію та посилання</i>													
	Формулювати припущення про причини виникнення проблеми	<i>зіставляти опрацьований матеріал з проблемою клієнта</i>							<i>когнітивна складність</i>						
		<i>зіставляти ймовірні причини проблеми з конкретною ситуацією</i>							<i>професійна уява</i>						
		<i>вибирати найімовірніші причини виникнення проблеми</i>							<i>раціональність</i>						
									<i>логічність мислення</i>						
	Планувати та проводити	<i>визначати коло питань, вирішення</i>							<i>готовність вчитися</i>						

47	консультації з фахівцями	яких потребує вузькоспеціалізованих знань													
		визначати коло фахівців, які можуть надати потрібну консультацію							адекватна професійна самооцінка						
		встановлювати та підтримувати професійні контакти з фахівцями							готовність до співпраці						
	Складати розгорнутий план виконання завдання	визначати етапність роботи та логічну послідовність її виконання							прогностичність						
		формулювати завдання та підзавдання на кожному з етапів роботи							системність мислення						
		прогнозувати результат кожного з етапів роботи							далекоглядність						
		вносити корективи (при потребі) в робочі гіпотези							реалістичність						
	Підбирати методи та аналізувати ресурси	обирати методи, які можуть бути використані для виконання завдання							компетентність						
		оцінювати власну готовність використовувати обрані методи							ретельність						
		конструювати комплексну методiku на основі обраних методів, вправ, технік..							прогностичне мислення						
		дотримуватись авторських прав							вимогливість до себе						
	Передбачати проблемні моменти	відносити запит клієнта до певного класу проблем							критичність мислення						
		розрізняти текст і підтекст клієнтського запиту							винахідливість						
		реалістично оцінювати поточну ситуацію професійної взаємодії							ситуаційна гнучкість						
		прогнозувати і попереджувати розвиток конфліктних стосунків							самоконтроль						
		створювати реалістичний психологічний портрет клієнта													
	Готувати необхідні матеріали	використовувати ПК для підготовки стимульних та аналітичних матеріалів							дисциплінованість						
		користуватися заздалегідь							грамотність						

48		<i>підготовленими базами психологічних методик</i>													
		<i>перевіряти матеріали за критеріями грамотності та естетичності</i>							<i>акуратність</i>						
	Збирати емпіричні дані	<i>створювати робочу атмосферу</i>							<i>спостережливість</i>						
		<i>організовувати взаємодію з клієнтом відповідно до ситуації збору даних</i>							<i>пунктуальність</i>						
		<i>давати чіткі інструкції</i>							<i>акуратність</i>						
		<i>використовувати відповідні способи фіксації даних (протоколи, відеозаписи..)</i>							<i>об'єктивність</i>						
		<i>систематизувати емпіричні дані</i>							<i>цілеспрямованість</i>						
	Аналізувати та інтерпретувати отримані дані	<i>використовувати кількісні методи аналізу даних</i>							<i>синтетичність мислення</i>						
		<i>користуватися комп'ютерними статистичними програмами</i>							<i>зібраність</i>						
									<i>педантичність</i>						
									<i>наукова чесність</i>						
		<i>робити психологічні прогнози</i>							<i>правдивість</i>						
	Надавати психологічну допомогу	<i>визначати мету психологічної допомоги та зіставляти її з очікуваннями клієнта</i>							<i>відповідальність</i>						
		<i>спонукати клієнта до використання особистісних ресурсів</i>							<i>тактовність</i>						
		<i>володіти обов'язковим мінімальним набором психологічних вправ та технік</i>							<i>конгруентність</i>						

49		використовувати апробовані техніки надання психологічної допомоги							емоційна стійкість						
	Представляти результати роботи	представляти результати дослідження за допомогою Power Point, Excel тощо							толерантність						
		оцінювати рівень розуміння клієнтом інформації							оперативність						
		коректно повідомляти результати роботи							впевненість						
		наголошувати на важливій для розв'язання проблеми інформації							відповідальність						
		порівнювати та узгоджувати результати роботи з очікуваннями							тактовність						
		розробляти з клієнтом програму подальших дій, в тому числі й з саморозвитку													

Підсумкова рефлексія позитивних моментів (подумайте та напишіть, що саме вдалося зробити, чого досягти, від чого отримати професійне задоволення)

Програма саморозвитку (позначте (обведіть кружечком) ті дії, операції, які б ви хотіли удосконалити та особистісні якості, які б ви хотіли розвинути; виберіть та максимально конкретизуйте три з них і побудуйте програму саморозвитку з термінами та критеріями самоконтролю).

Складові навчально-професійних умінь та професійно важливі якості, які потрібно було б розвинути	В чому полягали труднощі	План заходів для саморозвитку	Терміни	Критерії самоконтролю